

Rev. Chr. Gjengedal

13de Aarg.

1882.

24de Bind.

For Hjemmet.

Et Tidsskrift

for

nyttig og underholdende Læsning.

Udgivet af R. Thronsen.

31de December. — 24de Hefte.

Decorah, Iowa.

Vaa Udgiverens Forlag.

Trykt i den Norske Synodes Bogtrykkeri.

Entered at the P. O. at Decorah as 2nd class postal matter.

„For Hjemmet“

et Tidsskrift for nyttig og underholdende Læsning.

Det indeholder et afværlende og omhyggelig udvalgt Læsestof, bestaaende af historiske Skildringer, Efterretninger om Opfindelser og Opdagelser, Missionsberetninger, Reisebeskrivelser, Skildringer af Lande og Folk, Dyre- og Planteliv samt

Fortællinger, Digte, Gaader og Blandinger.

Det udkommer med to Aar i Omflag to Gange om Maanedene (15de og 30te) og koster \$2.00 (til Norge og Danmark \$2.25) om Aaret i Forud. Dermed er ogsaa Portoen betalt. Klubber paa 6 betalte Exemplarer faa de 7de frit. Penge sendes helst i Money Orders, Drafts (helst paa Chicago) eller Registered Letters, da Posterne ikke overalt ere sikre. Nye Subskribenter behage at melde sig snarest muligt.

Adresse: N. Thronsdjen, Box 1014, Decorah, Iowa.

Vil man benytte anden Mandts Hjælp til at indsende Penge, da se til at Vedkommende er paalidelig.

7 forudbetalte Exemplarer sendes 1 Aar for \$12.00.

Ældre Bind af „For Hjemmet“, se sidste Side.

Landcege J. Q. Taylor garanterer Enhver en tynd og omhyggelig Udførelse af alt til Jaget behørende Arbejde for moderat Betaling. Speciele Omhu anvendes paa Bevarelsen af de naturlige Tænder. Alle Guldfyldninger udføres efter nyeste Methode og saa billigt som Arbejde af bedste Slags kan gøres.

Office over Ben Bears Clothing-Store,

Decorah, Iowa.

J. J. O. Gremm

følger

Pianoer, Orgler, Violin-Strenger, Sn-Maskiner, Olie, Naale etc.

aa bedste og billigste Slags, saa billigt, som det kan følges.

Se ind til ham, førend De afflutter Handel med nogen Anden.

Pianoer og Orgler stemmes, og Arbejdet garanteres.

Office i C. V. Shepards Juveler-Butik, en Dør Syd for Leonards Bog-Store ligeoverfor Postofficeet.

1 7

DECORAH, IOWA.

For Hjemmet.

Et Tidsskrift for nyttig og underholdende Læsning.

13de Aarg.

31te December 1882.

24de Hefte.

Bambergs Rejse i Mellemasien.

(Slutning fra Side 685.)

Bæst opførte denne raa Tolder sig mod Hadshierne og staaede ikke engang deres lille Forraad af Galanterivarer, ja ansatte endog, hvad der var u hørt, Ueslerne, af hvilke der allerede var blevet erlagt saameget i Told, og som i det Hele var tyve til femogtyve Kran værd, til fem Kran Stykket. Da Mange virkelig vare fattige og ikke kunde betale, lod han Dyrene sælge for dem; ogsaa jeg blev stærkt medtagen ved denne opværende Udfærd og næsten blottet for Alt.

Genimod Aften, da Bludringen var forbi, kom endvidere Stattholderen i Keruch, der havde Majors Rang, for at hente sine Bidstæpenge. Han var temmelig streng, men hans ægte militære Holdning og hans over Brystet knappede Uniformskjole gjorde som den første Gjenstand af europæisk Liv, jeg gjensaa, dog et ubeskriveligt glædeligt Indtryk paa mig. Bator Chan (saaledes hed han) bemærkede tilligemed min Forbauselse ogsaa mine europæiske Træk og forhørte sig hos Kervanbaschien, om Iumig, lod mig

sidde i Nærheden af sig og behandlede mig med Forekommenhed og Udmærkelse. I Lobet af Samtalen, som han bestandig ledede hen paa Bochara, smilte han ofte hemmeligt ad mig, som om han vilde ønske mig til Lykke med den heldige Fuldbringelse af min Sendelse (thi en saadan tiltroede han mig), og uagtet jeg standhaftigt fremturede i mit Incognito, rakte han mig dog ved Afskeden sin høire Haand og vilde trykke min paa engelsk Vis, men jeg kom ham i Forskjøbet ved at række Hænderne i Veiret og vilde give ham en Fatiha, men da gif han sin Bei.

Næste Morgen skulde vor Karavane drage ind i Herat, efterat den havde brugt over sex Uger til Rejsen fra Bochara dertil, som kan tilbagelægges i tyve til femogtyve Dage. Hvor lidet fordelagtig denne Bei er for Handelen, have vi allerede vist i det Gængsle og ville nu forsøge i en Fortegnelse at angive de Toldafgifter, der paa forskellige Steder maatte erlægges af Slaver, Varebæller og Dyr, i Tenge.

Betalt i Tænge á 75 Centimer*)

Stedernes Navne.	Bareballe.	Kameler.	Hefte.	Æsler.	Slaver.
Herat	20	5	3	1	22
Andhun	26	5	3	2	20
Manmene	28	5	3	1	25
Almar	—	3	2	—	—
Fehmgusar	1	3	2	1	1
Kale Baki	—	5	3	1	5
Murgab	30	5	3	2	15
Kale No	—	5	3	2	—
Perruch	—	15	10	5	—
	105	51	32	15	88

Naar nu hertil kommer, at der i Herat tages tyve Procent af Varer, kan man gjøre sig et Begreb om, hvilke Priser Kjøbmanden maa forlange for at se sig lønnet for sin Moie.

XIV.

Herat. — Dets ødelagte Tilstand. — Bazaren. — Forfatterens forladte Stilling. — Serbaren Mehmedes Jafub Chan. — Parade af afghanske Tropper. — Sammentomit med Serbaren. — Afghanernes Afsejld ved Bestormelsen af Herat. — Vægen af Nasir Naim. — Pengeforhold. — Major Todd. — Moialla, Sultan Husein Mirzas Grav. — Ghobischa Abdullah Ansaris og Dost Mohammed Chans Grave.

Den nordensfra til Herat ankommende Rejsende vil unegtelig blive overrasket, naar han er kommen omkring Bjerget Ghobischa Abdullah Ansari og ser Herats skjonne, noverfkuelige Slette, Dscholgei Herat, ligge foran sig med dens Mangfoldighed af Kanaler og adspredte Landsbyer. Uagtet der her er fuldstændig Mangel paa ethvert Landskabs fornemste Prædelse, Træer, mærker man dog, at man er kommen til Turkestans, det egentlige Mellemasiens Ende. Herat kan med Rette kaldes dets Port eller Røgle, og om vi end ikke kunne være enige med Østerlænderne, der kalde det Dschennetsifat, det paradisiske, kan det dog ikke neg-

tes, at Landet maa betegnes som en hndig, frugtbar Egn. Naturlige Fortrin have i Forbindelse med politisk Vigtighed desværre gjort det til et Tvistsens Æble mellem Nabolandene, og huffer man paa de idelige Kampe, som foregaa her, og de Beleiringer, Byen har udstaaet, griebes man af Forbauselse over, hvor hurtigt de dybeste Saar her gro til. Endnu for to Maanedes siden havde vilde afghanske Horder hærget og ødelagt Alt her, og dog saa Agre og Vingarde nu blomstrende ud, og Græs og Blomster bedækkede Engene.

Byen har som enhver østerlandsk By gamle og nye Ruiner, og som overalt ere ogsaa her hine smukkere og mere ophoiede end disse. Levingerne af Bygningsmindesmærkerne paa Mojalaaen (Bedepladsen) erindre om Ruinerne i den gamle Timurstad og de enkelte, adspredt liggende runde Taarne om Isfahans Omgivelser, men Byen eller Fæstningen selv dannede i den Tilstand, hvori jeg saa den, en Ruin, hvortil man endog i Østerlandene kun sjelden finder Mæge. Vi drog ind ad Porten Dervase Arak, hvor Huseine, som føre derhen, Udenverkerne og Porten selv saa ud som en Grushob. Tæt ved Porten laa den forbrændte og halvt sløifede Ark (Kastellet), der paa

*) En Centime er en Hundrebel af en Franc, hvoraf der gaar omtrent 5 paa \$1.00. Red.

Grund af sin Høide havde været en Hovedstøtte for det afgghanste Skæts. Alt til Dørene og Vinduerne hørende Tommer var borte, da man under Beleiringen havde lidt stærk Mangel paa Brændsel, og i de tomme Muraabninger krøbe nogle nøgne Afgghanere eller Hinduer sammen som et saadant Steds værdige Bevogtere. Med hvert Skridt vorede Ødelæggelsen, og hele Kvartaler vare tomme og forladte; kun Bazaren, det vil sige den med en Kuppel bedækkede Del af den, der alt havde udholdt mange Beleiringer, frembød, uagtet dens nye Befolkning kun var tre Maanedes gammel, et ret tiltrækkende Billede af et Liv, hvis Præg en Blanding af Ostindien, Persien og Mellem-østen udtrykker endnu tydeligere, end Bazaren i Bochara. Kun fra Karavanseraiet Hadshi Reful til Karavanseraiet No var der en egentlig Trængsel, og uagtet Strækningen kun var kort, overraskedes Diet dog paa det mest levende af Stammeforskjellen mellem Afgghanere, Hinduer, Tatarer, Turkmaner, Persere, og Joder. Afgghaneren paraderede enten i sin Nationaldragt, der bestaar af en lang Sjorte, Underbuze og et smudsigt Lærredsklæde, eller i et militairt Negligé, hvorved den røde engelske Kjole, Nudlingsklædningsstykker, hvorfra han ikke engang pleier at stille sig, naar han lægger sig til at sove, fastes over Sjorten, medens Hovedet bedækkes med en malerist ostindisk-afghanisk Turban. Atter Andre, der ere mere siviliserede, pleie at bære en halvt persisk Dragt. Vaaben ere almindelige, og Enhver gaar, hvad enten han er Kriger eller ikke, kun sjelden uden Sværd og Skjold endog i Bazaren, ja jeg har seet Mange, der for at være rigtig paa Moden have et helt Rustkammer, bestaaende af to Pistoler, Sværd, Dolk, Handschar og Bøsse, omkring med sig. Kun den turkmanmæssige Dschem-

schidier kan sammenlignes med den vilde martialsk udseende Afgghaner, hvorimod den fattigt klædte Herater, den nøgne Herater og Teymurieren fra Omegnen tabe sig ved Siden af ham; Alle gaa høimyt forbi ham, og aldrig er nogen Herater eller Erobrer bleven hadet saaledes, som Afgghaneren hades af Herateren.

Bazaren selv, der hidroerer fra Sultan Husein Mirzas Tid, Herats glimrende Tidrum, og altsaa er henved fire hundrede Aar gammel, fortjener endnu, skønt den ligger i Ruiner, at kaldes smuk og skal tidligere have dannet en hel Gade fra Dervase Arat til Dervase Kandahar.*) Nu, og i Særdeleshed efter den sidste Beleiring og Plyndring, begynde Boderne i Bazaren naturligtvis kun efterhaanden at blive aabnede igjen; men Handel og Vinstibeligbed kunne paa Grund af Afgghanernes roveriske Toldvæsen dog ikke have nogen stor Fremtid. Det er næsten utroligt, hvilke Afgifter der afkræves Kjøber og Sælger for enhver Gjenstand, og i Bazaren synes disse Afgifter desuden ikke engang at være fast bestemte. Af et Par Stovler, der koster fem Francs, erlægges halvanden Franc; af en Hue, som koster to Francs, en Franc; af en Peltz, som koster otte Francs, tre Francs o. s. v. Enhver Gjenstand, som ind- eller udføres, maa stemples af Toldembedsmændene, som have sine Pladse paa forskjellige Steder i Bhen og Bazaren.

Bhen Herats oprindelige Indbyggere ere Persere og navnlig af den Stamme, der fra Sistan har udstrakt sig mod

*) Af alle Portene er denne den eneste, som ikke har lidt synderligt ved Beleiringen. Heraterne paastaar, at den ikke kan ødelægges, fordi den er opført af Englænderne, der lægge Sten paa Sten med Retfærdighed og ikke, som Afgghanerne, læste Kalken med de Undertrykte Taarer.

Nordost og dannede det gamle Landskab Chorasan, i hvilket Herat indtil den nyere Tid var Hovedstaden. Senere havde de af Dschengis og Timur foranledigede Indvandringener blandet Urbefolkningen med tyrkisk-tatarisk Blod, og for Befolkningen i dens Helhed, som indeledes i Hesarere, Dschemschidiere, Firuzkuchiere og Taimeniere eller Timuriere, Stammer, der ere af aldeles forskjellig Oprindelse og kun fra det politiske Standpunkt kunne betragtes som en Nation, opstod Fællesnavnet Aimat eller Tschor Aimat. Saa Meget om Dscholgei Herats Indbyggere.

Fæstningen behøves for største Delen af Persere, der flyttedes herover i det forrige Aarhundrede for at gjøre Propaganda for Persien og for det Meste bestaar af Haandverkere og Kjøbmænd. Af Afghanere kommer der i Byen Herat en paa hver ti Mennesker, og disse ere ligeledes blevene halve Persere og især siden den sidste Beleiring blevene meget fiendsktsindede mod deres Landsmænd, saa at en Kabulier eller en Kaker fra Kandahar i sin Egenstaaelse af Undertrykker er ligesaa forhadet af dem, som af de oprindelige Indbyggere.

Paa mig gjorde den brogede Mængde, jeg saa i Herat, et glædeligt Indtryk. De afghaniske Soldater med den engelske Uniform og Tschakoen, en Hovedbedækning, der strider imod Islams Forskrifter og som det anses for umuligt at indføre i den tyrkiske Hær,*) kunde saa mig

*) Osmanlierne paaftaa, at isølge Sunnet (Traditionen) ere Siper (enhver Hovedbedækning med Skygge) og Sumeno (Munkenes Høstsnor) strengt forbudte, da de anses som Kjendtegn paa Kristendommen. Da Sultan Mahmud den Anden indførte den første europæiske Militær i Tyrkiet, vilde han afløse den høist unyttige Hæst med en Tschako eller en lignende Hovedbedækning; men skjønt han havde udryddet Janitscharerne, vovede han det dog ikke,

til at tro, at jeg var i et Land, hvor jeg ikke længer behøvede at frygte for den islamitiske Fanatisme og efterhaanden kunde aflægge den besværlige Forklædning, ja da jeg saa nogle Soldater uden Overstjæg, en Møde, der i Islam gjælder for en Dødslynd og endog i Konstantinopel betragtes som Religionsfornektelse, gjennembøvedes jeg af det glade Haab, at jeg maatte kunde træffe nogle engelske Officerer her. Hvor lykkelig vilde jeg ikke have været, hvis jeg var stødt paa en af Britanniens Sonner, som under de daværende politiske Forhold sikkert ogsaa havde besiddet Jndskuldelse! Men jeg havde glemt, at Østerlandene aldrig ere hvad de synes at være, og min Stuefælle var desværre en af de bitterste.

Da min Kassebeholdning, som tidligere bemærket, var sounden ind til saagodt som Intet, maatte jeg strax efter min Ankomst til Herat sælge mit Tsel. Det stakkels Dyr var aldeles udmagret af Rejsen, og jeg fik kun sevogttype Kran for det, hvoraf jeg endda maatte betale fem Kran i Salgsafgift og nogen Smaa-gjæld. Den Stilling, hvori jeg befandt mig, var vanskelig. Mangelen paa Brød havde endnu ladet sig afhjælpe, men om Natten var det allerede meget kjølig, og hvor hærder jeg end var, doiede jeg dog meget, naar jeg med mine saa Klædningsstykker maatte sove i en aaben Kuuin paa den bare Jord. Tanken om, at Persien kun var ti Dagsreise herfra, oplivede mit Haab, men at komme derhen var en vanskelig Opgave; thi at vandre alene var aldeles umuligt, og den Karavane, der lavede sig til at drage til Mesched, vilde forinden afvente en Forøgelse og et gunstigt Dieblit, da Lekturfurmanerne ikke alene gjorde Veiene høist usikre, men

da hans bedste Væbner saa vilde have erklæret ham for en Frafsalben.

endog udenfor Herats Porte gjorde Fanger og plyndrede Landsbyer og Karavanner. En af de første Dage efter min Ankomst hørte jeg, at en persisk Gesandt, ved Navn Mehemmed Bolik Chan, som Prindsstatholderen i Chorasan havde sendt til Herat for at lønste den unge Serdar, snart vilde vende tilbage til Mesched, hvorfor jeg gjorde ham min Opvartning og bad ham tage mig med. Perseren var meget hoslig, men skjøndt jeg flere Gange omtalte min Fattigdom, ændrede han det dog ikke, men spurgte mig, den frngteligt varzirede Hadschi, om jeg havde bragt smukke Heste med fra Bochara. Alle hans Ord syntes at gaa ud paa at gennemsnue mit Incognito, og mærkende, at jeg Intet havde at vente mig af ham, gik jeg videre. Kort efter forlod han Herat, ledsaget af en stor Del af de Hadschier, som vare komne dertil med mig fra Samarkand og Kertii. Alle forlode mig; kun Mollah Ischak, min trofaste Rejsefælle fra Kungrat, troede min Forsikkring, at der i Teheran ventede mig en bedre Skjebne, og blev hos mig. Den gjæve unge Mand tiggede om Dagen Fødemidler og Brændsel sammen til os og lavede desuden vor Aftensmad, som han først efter megen Mølen vilde spise af Fad sammen med mig. Mollah Ischak spiller iøvrigt en af de interessanteste Roller i mine Eventyr; iftedetfor i Mekka lever han nu i Pesth (Ungarn), og i de følgende Blade ville vi komme tilbage til ham.

For ikke at lade noget Middel til Rejsens Fortsættelse til Mesched uforsøgt, gik jeg ligeledes til den regjerende Prinds, Serdar Mehemmed Jakub Chan, den daværende Konge af Afghanistan's sjettenaarige Søn, der var bleven stillet i Spidsen for det erobrede Landstak, da hans Fader strax efter sin Thronbestigelse var ileet til Kabul for at modarbejde

de Anslag, hvorpaa hans Brødre pønsede for at gjøre ham Kronen stridig. Den unge Prinds beboede Tschahrbag, et Palads, der ligeledes havde tjent Major Todd til Opholdsted og vel havde lidt meget ved Beleiringen, men dog var beboeligere, end det aldeles ødelagte Kastel. Den ene Del af den firkantede Gaard eller Have, som man pleiede at kalde den, skjøndt jeg kun saa nogle enkelte Træer i den, benyttedes til Natteherberge for ham og hans talrige Tjenerstab, og i den ligeoverfor liggende Del gaves der i et stort, aflagt Gemak fire til fem Timer Ars, d. e. offentlig Audients. Prindsen var stedse i Uniform med hoi, opstaaende Krave og sad i Almindelighed ved Binduet i en Lænestol, og da de mange Ansøgere, som han paa Embeds Begne var nødt til at modtage, snart kjædede ham, lod han et Compagni Rifaler, afgghanste Kjerne-tropper, marschere op udenfor sit Bindue og syntes at more sig hyperligt over Colonnernes Bevægelse og Exercermesterens torndnende Commando, som iøvrigt udtalte sit: „Right shoulder forward! Left shoulder forward!“ med ægte engelst Betonning.

Da jeg, ledsaget af Mollah Ischak, traadte ind i den nævnte Gaard, var Exercitsen netop i fuld Gang. Soldaterne havde en ganske god militair Holdning, ja en langt bedre, end den allerede i fyrgetyve Aar exercerede ottomanske Hær, og man vilde kunnet anse dem for europæiske Soldater, dersom ikke en stor Del af dem havde trukket de røde, spidsnæsede kabaliske Sto paa de bare Fodder, og de korte Buxer ikke havde været strammede saaledes med de lange Stopper, at de hvert Dieblik truede med at revne for Knæerne. Efterat have seet en Stund paa Dølsferne, gik jeg hen til Døren til Modtagelsesjalen, som var besat af endel Tjenerne, Soldater og Ansøgere. De store

Turbaner, som jeg og min Rejsefælle havde taget paa, samt det eremitagtige Udseende, den besværlige Rejse havde givet mig, kunde jeg takke for, at Alle gik af Veien for mig og lode mig træde uhindret ind i Salen. Jeg saa Prindsen som ovenfor bestrevet; paa hans høire Side sad hans Bezir og efter ham langs med Væggen andre Embedsmænd, Mollaher og Heratere, hvoriblandt ogsaa en Perser, Smamverdi Chan, der var en Skurkestreges Skyld og styt her til fra Mesched (Dscham). Foran Prindsen stode hans Møhyrdar (Seglbevarer) og fire til fem andre Tjenere. I Overensstemmelse med min Egenstaa af Derwisch traadte jeg frem med den sædvanlige Hilsningsformular, gik, uden derved at overraske Selvfabet, lige hen mod Prindsen og satte mig mellem ham og Beziren, efter paa en haandgribende Maade at have opfordret denne, en tyk Afghaner, til at gjøre Plads. Dette vakte Latter, men jeg lod mig ikke bringe ud af Fatning og rakte strax Hænderne i Beiret for at foredrage den sædvanlige Siddebøn.*) Medens jeg gjorde dette, saa Prindsen vist paa mig, og jeg mærkede, at han var bleven overrasket, og da jeg havde sagt Amen, og de Tilstedeværende, ligesom jeg, havde strøget sig om Skjægget, reiste Prindsen sig halvt op fra sin Lænestol og udbrød, pegende paa mig, halvt smilende, halvt forundret: „Wallahi billahi schuma ingilis hestid!“ (Ved Gud, jeg sværger, Du er en Engländer!)

En Iydelig Latter ledsagede dette besynderlige Indfald af den unge Kongesøn; men han lod sig ikke i mindste Maade forstyrre, sprang ned fra Lænestolen, stillede sig ligeoverfor mig og

*) Den er paa Arabisk og bestaar af følgende Ord: „Gud, vor Herre, lad os indtage en velstuet Plads; thi jandedigt, Du er den bedste Vært“.

raabte, klappende i Hænderne som et Barn, der har fundet noget Mart: „Hadschi kurbunet“ (maa jeg blive dit Offer!). „sig mig, ikke sandt, Du er en Ingilis i Tebbil (Incognito)?“ Hans Udfærd var saa trosthyldig, at det næsten gjorde mig ondt at forstyrre hans Glæde, men da jeg havde Grund til at frygte for Afghanernes vilde Fanatisme, satte jeg et Ansigt op, som om Spøgen var noget vel grov, og sagde: „Sahib mekun“ (hold op); „Du kender vel Reglen: „Den, der, endog blot for Spøg, anser en Rettroende for en Vantroende, bliver selv en Vantroende.“ Giv mig hellere Noget for min Fatihah, paa det at jeg kan fortsætte min Rejse.“ Mit alvorlige Udseende og den Hadis, jeg foredrog, bragte den unge Mand ud af Fatning, saa at han halvt skamsfuld satte sig ned og undskyldte sig med, at han aldrig havde seet en Hadschi fra Bochara med saadanne Ansigtstræk. Jeg svarede, at jeg ikke var fra Bochara, men fra Konstantinopel, og da jeg til Bevis herfor viste ham mit Pas og fortalte ham om hans Fætter, Akbar Chans Søn Dschilaleddin Chan, der 1860 havde været i Mekka og Konstantinopel og var bleven behandlet med Udmærkelse af Sultanen, hystes han at føle sig overbevist. Pasjet gik rundt blandt de Tilstedeværende, Alle gavederes Billigelse tilkjende, og Prindsen forærede mig nogle Kran og affærdigede mig med den Befaling, at jeg skulde besøge ham en Gang endnu under mit Ophold, hvilket jeg ogsaa gjorde.

Iøvrigt var denne Spøg, hvor heldigt den end lob af, dog ikke af behagelige Følger for mit længere Ophold i Herat. Efter Prindsen vilde Alle se den forklædte Engländer i mig, og Persere, Afghanere og Heratere kom udtryffeligt til mig for at overtøje sig om

Mistankens Sandhed. Den mest Paatrængende var en vis Hadschi Scheich Mehemed, en gammel Mand, der nød stor Anseelse som Stjernetyndig og Stjernetyder og virkelig ogsaa, efter hvad jeg lærte at kjende til ham, var temmelig belæst i Arabisk og Persisk. Han fortalte mig, at han havde reist med Chanikoff og gjort denne mangr Tjenester i Herat, hvorfor han havde givet ham en Skrivelse til den russiske Gesandt i Teheran, som han nu vilde have besorget ved min Bistand. Jeg bestræbte mig forgjeves for at overtlyde den gode Gamle om, at jeg Intet havde at skaffe med Russerne; han gif, men hans Overbevisning kunde jeg ikke rolfe. Mest forunderlige forekom Perserne og Afghanerne mig at være. Man troede i mig at se en Mand à la Eldred Pottinger, der var kommen til Herat som Hestpranger og senere havde behersket Byen; man sagde mig, at jeg kunde faa Credit for hundrede, ja for tusinde Dukater, og dog vilde Ingen give mig en Vid Brod.

Hvor uendelig lang forekom ikke den Tid mig, som jeg maatte tilbringe i Herat for at vente paa Karavanen! Byen havde et skummelt, bedrøveligt Udseende. Frygten for de vilde Erobrere stod malet i Indbyggernes Ansigter, og den sidste Beleiring, Indtagelsen og Plyndringen vare endnu stedse Gjenstande for Samtalen. Ifølge Heraternes Udsagn, der for Næsten er meget urigtigt, skulde Dost Mohammed Chan ikke have indtaget Byen ved Kabuliernes Tapperhed, men ved Besætningens Forræderi. Efter deres Fortælling er den afholdte Sultan Ahmed bleven forgiven, og hans Søn Schanaumas, hvem Heraternes næsten forgude, har først faaet Underretning om Forræderiet, da en stor Del af Paltaerne vare trængte ind i Fæstningen.

Kampen, som den beleirede Fyrste og hans ham i Sandhed elskende Underfaatter førte med den forbitrede Svigerfader, var saare heftig, og det var smerteligt at høre Skildringerne af Lidelserne under denne, men endnu sorgeligere lode Beretningerne om Plyndringen, der paafulgte efter Indtagelsen, da mange Heratere vare vendte tilbage til Byen med sine Eiendele. Fire tusinde afghanste Soldater, som valgtes dertil blandt forskjellige Stammer og Regimenter, styrkede sig paa et givet Tegn fra flere Kanter af Byen over de forsvarslose Huse og skulde ikke alene have bemægtiget sig Penge, Klæder, Vaaben, Bohave og hvad der ellers staa dem i Vinene, men endog trunget Enhver til at klæde sig af, saa at Indbyggerne bleve halvt nøgne tilbage i de udplyndrede og tomme Huse. Endog Syge mistede Sengeklæder og Klædningsstykker, og Watterhorn berøvedes sine Bugger og værdiløse Svøb. En Mollah, hvis hele Bogsamling var bleven bortført, fortalte mig, at han havde mistet henved tredfjendstyve udmærkede Haandskrifter, men mest ondt gjorde det ham dog, at han var bleven af med en Koran, som han havde arvet efter sin Bedstefader. Han havde bedet en plyndrende Afghaner at lade ham beholde idetmindste denne ene Bog og lovet ham at bede af den for ham, dog til ingen Nytte. „Gjør Dig ingen Meilighed,“ havde Kabulieren svaret; „hjemme har jeg en liden Søn, som skal bede af den for Dig. Hid med den.“

Den, der kjender de smudsige og begjerlige Afghaneres Havesyge, vil let kunne forestille sig, hvorledes de kunne se sig ved en Plyndring. Byen brandstattedes een Dag og Omegnen flere Maanedes af Beleiringshæren, men Krigens naturlige Folger, som ogsaa kunne forekomme i civiliserede Lande, ville vi

ikke lægge Afghanerne alfor stærkt til Last. Kun Skade, at de ved en for-
dævelig Politik søge at udrpine det erob-
rede Land endnu mere istedetfor at læge
de fremkomne Saar, og derved gøre sig
saa forhadte i Omegnen, hvor de uneg-
telig kunde spille en vigtig Rolle, at man
hellere vil indlade sig paa en fortvivlet
Kamp, end erkende Afghanernes Over-
hoiighed. Herat, der nu paany skal leve
op, er overgivet til en godmodig, men
uerfaren Kns. Hans Formynder,
Dschemschidiernes Chan, har gjort fæl-
leds Sag med Turkmanerne, mod hvilke
han skulde bestytte Landet, og de udstrække
sine Kobertog indtil nogle faa Mile fra
Herat, saa at der ikke gaar nogen Uge,
uden at Landsbyer blive overfaldne og
udplyndrede og Indbyggerne slæbte bort
i Fangenskab. Prindsens Bestyr ved
Navn Nasir Na'im, er en Mand, hvis
plumpe Træk ere et Skildt for den mest
aabenbare Dumhed, men han har dog i
Løbet af to Maaneder beriget sig saaledes,
at han er kommen i Besiddelse af to Huse
med Bvingaarde. Da Byens og Land-
stabet's indre Anliggender ere ham be-
troede, er han bestandig omringet af
Ansøgere og Folk, der føre Retstrætter
med hinanden, men han bliver snart kjed
deraf, og naar der hændes Spørgs-
maal eller Bønner til ham angaaende den
nye Bestyrelse, giver han for at fore-
bygge kjedsommelige Forhandlinger det
staaende Svar: „Her tschi pisch
bud,“ d. e. Alt ligesom før. I sin
Tankeløshed pleier han ogsaa give dette
Svar, naar der føres Klage hos ham
over et Mord eller et Tyveri, og vil den
forbausede Klager paany forebringe sin
Sag, stopper han Munden paa ham
med hint „Her tschi pisch bud!“
og han maa gaa.

Et glimrende Bevis paa den store
Forvirring, hvori Alt befinder sig, er

den Omstændighed, at den unge Serdar,
trods de uhorste Soldafgifter og evinde-
lige Udpresninger ikke kan bestride Ud-
gifterne til Embedsmændene og Besæt-
ningen, der bestaar af fjorten hundrede
Mand, af Landstabet's Indtægter. Efter
Prindsstattholderen af Chorasans Ud-
sagn meddeler Mr. Eastwick,*) at
Herats Indtægter udgjøre 80,000 To-
man (38,000 Pd. St.) aarligt, men
at der heraf, foruden Embedsmændenes
Lønninger, skal udredes Omkostningerne
til fem Regimenter Fodfolk og hændet
fire tusinde Ryttere, hvortil denne Sum
naturligvis ikke er tilstrækkelig. Det
nuværende Herat har ved Siden af større
Indtægter langt mindre Udgifter; den
strømmede By kan let holdes i Ase, og
kun Uordenen er Skyld i, at der maa-
nedlig maa sendes Understøttelse fra
Kabul til Bestridelse af Regjeringsom-
kostningerne. Havde Dost Mohammed
levet blot et Aar til for at befæste For-
holdene i det erobrede Land, vilde Herats
Indlemmelse i Afghaniistan have været
en Mulighed, men om Strækken end
for Tiden holder Alt i Tomme, vilde
Heraterne dog, saaledes som Sagerne
nu staa, ved det første, det bedste Angreb
paa Herat gribe til Vaaben mod Afgha-
nerne. Ikke alene de schiitiske Indbyg-
gere i Fæstningen, hvis naturlige Higen
er vendt mod Persien, men endog de
ivrigt sunnitiske Heratere vilde foretrække
Risikofærdigheden (Perserne) for de nuvæ-
rende Undertrykkere, og jeg finder intet
Overdrevent deri, at de længe mest efter
Ingilisk'erne, hvis Menneskelighed og
Retfærdighed bringe den store Fortsjel-
lighed i Religion og Nationalitet i For-
glemmelse. Under Major Todds Be-
styrelse have Heraterne i hans Tver og

*) Journal of a Diplomat's three years
Residence in Persia, II. 244.

Gaumlidhed ved Løskjøbelsen af Slaver*) seet et Træk, som forekom dem uhørt hos en Landsfyrste, idet de vare vant til at blive plyndrede og myrdede af deres indfødte Regjering, istedetfor at finde Skaansel og faa Gaver.

To Dage før min Afreise lod jeg mig af en Afghaner overtale til at gjøre en Udflugt til den i Nærheden liggende Landsby Gasergiah for der at tage Chodscha Abdullah Ansaris og Dost Mohammed Chans Grave i Dieshn, og paa Veien derhen gjorde jeg et Afstedbesøg i Mosallas smukke Ruiner. Levingerne af Moscheen saavel som af dets Gravmæle, som den store Sultan Husein Mirza lod opføre for sig ti Aar før sin Død (901), ere, som allerede bemærket, Eftertigninger af Mindesmærkerne i Samarkand.***) Tiden vilde endnu længe have skaanet disse Kunstværker, men den skjitske Fanatisme har hærget skammeligt her under de to sidste persiske Beleiringer, og det maa beklages, at europæiske Officerer som General Borowsky og General Bühler, hin en Polak og denne en Elsasjer, hvilke deltog i disse Felttog, ikke lagde sig hindrende imellem. Gasergiah selv, som ligger en halv Mil fra Herat og forrædelst sin Beliggenhed paa en Hoi kan sees inde fra Bhen, indeholder mange mærkelige Mindesmærker af Billedhugger- og Bygningskunst fra Timurs Søn, Scharuch Mirzas Tid, hvilke Ferrier***) har beskrevet temmelig nøagtigt med Undtagelse

af en Feil, som man vel kan tilgive dem reisende Officer. Helgenen i Gesergiah hedder nemlig Chodscha Abdullah Ansari, og det sidste Tilnavn viser, at han var en Araber og navnlig af den Stamme, som deltog med „Profeten“ i Hidshra (Flugten). For sex hundrede Aar siden kom han til Merm og derfra til Herat, hvor han døde og æredes som en Helgen, og han staar nu i stor Anseelse som Landets og Byens Sktspatron. Dost Mohammed Chan har ladet sig begrave lige ved hans Fodder og derved smigret sine Landsmænd og forbitret sine Fjender lige meget. Graven, der ligger mellem den nærliggende Bygnings Mur og Chodschaens Grav, havde, da jeg saa den, endnu ingen Prydelser, ja ikke engang en Sten, da hans Søn og Eiermand først vilde lægge Grundstenen til Arven og derefter Arveladerens Rigsten. Ikke desto mindre valfarte Afghanerne med Udfrygt derhen, og Helgenen vil snart blive aldeles fordunklet af sin mægtige Medbeiler, hvilket heller ikke vil være mere end fortjent, da han sandsynligvis har været en af de mange arabiske Bedragerer, hvorimod Dost Mohammed Chan er den afghanske Nations Grundlægger.

XV.

Forfatteren slutter sig til en til Meiges afgaaende Karavane. — Kuhjun, den sidste afghanske By. — Ugundet Stræk for vilde Uesler. — Omvistet Landstrækning mellem det afghanske og det persiske Omraade. — Veien deler sig i forskjellige Retninger. — Jusuf Chan Heraje. — Ferimon. — Oberst Dolmage. — Prinds Sultan Murad Mirza. — Forfatteren underretter Serdaren i Herat om hvem han er. — Schahrud. — Teheran og Modtagelse af den derværende tyrkiske Charges d'Affaires, Ismael Grenbi. — Venstabelig Modtagelse af Mr. Alison og det engelske Gesandtskab. — Sammenkomst med Schahen. — Kanwan ud Dowlet og Reberlaget ved Merm. — Tilbagereise over Trebisond og Konstanti-

*) I Herat gaar det Sagn, at Stoddart blev sendt til Bodhara for at løsejebe de der i Slaveri vansmægtende Heratere.

**) Navnlig har Gravmælet, skont mindre, stor Lighed med Timurs. Forjiringerne og Gravskrifterne ere af den mest erligte Fulblomsenhed, man kan tænke sig. Paa mange Stene sees tre ovenfor hinanden med den skønneste Skjotskrift ubhuggede Indskrifter, og de nederste, mellemste og øverste danne forskjellige Vers.

***) Caravan Journeys and Wanderings by J. P. Ferris, 1847, pag. 177 og 178.

nopel til Pesth. — Forfatteren laber Mollahen fra Chiwa blibe i Pesth. — og reiser til Lonbon. — Hans Modtagelse i denne By.

Den 10de November 1863 forlod jeg Herat, Mellemasiens eller Ostindiens Port, som nogle kalde det, for at tilendebringe den sidste Del af min Reise med den store Karavane, der drog til Mesched. Karavanen bestod af to tusinde Mennesker, af hvilke Halvdelen vare Hesarere fra Kabul, der i Fattigdom og Glendighed foretog en Balsfart med Koner og Børn til de schiitiske Helgener. I hvorvel det hele udgjorde et Samfund, delte det sig dog i flere Afdelinger, og jeg tilfaldt en Hob Afghanere fra Kandahar, fordi disse, der udførte Indigo eller Peltsværk fra Kabul til Persien, tilfældigvis havde leiet den samme Dschilodar, hvem jeg havde overtalt til at lade mig sidde paa et let belæstet Muldyr imod at betale ham herfor og for den udelukkende Afbenyttelse af Dyret, naar vi kom til Mejsched. Ved mine Ytringer om, at jeg i Mesched kunde raade Bod paa min Fattigdom, valte jeg selv den første Tvivl om min Egenkab af Hadjschi, men ganske at kaste Masket vedede jeg dog ikke, da Afghanerne, der ere endnu mere fanatiske, end Bucharierne, ellers sikkert havde hevet sig paa mig undervejs. Denne uklare Stilling var iøvrigt ikke uden Interesse med Hensyn til mit Forhold til mine Omgivelser; thi medens nogle antog mig for en indfødt Tyrk, vilde Andre se Engländeren i mig, saa at de kom op at skjendes herom, og det var ganske morsomt at se, hvorledes disse fejrede over hine, jo mere jeg, alt efter som vi nærmede os Mesched, fra min nedboiede, ydmyge Demvitchstilling udviklede mig til en virkelig Europæer. Nogle Afghanere, der reiste for adskillige store Indigobuse i Multan og Schifarpur, syntes fuldkommen at rette sig efter min

Forvandling; thi medens de paa Herats Enemærker havde rost sig af at være Gafiere (Kjæmpere, nemlig mod Engländerne) og pralet umaadeligt af Seiren i Kabul, betroede de mig tæt ved Mesched, at de ligeledes vare engelske Underfaatter, og bade mig at forestille dem for den i Mesched boende Bekil Dowlet (engelske Consularagent), da hans forinaende Besyttelse vilde være dem til stor Nytte i deres Handelsantagender. Dette gjorde de uden i mindste Maade at rødme; men Østerlænderen sødes og dør jo med Maste paa, og der findes ikke og vil aldrig findes Oprigtighed i Østerlandene (?).

Vor Vej gik over Nukre, Kale Sefer Chan, Kusenet, Schebesch og Kusjun. Ved det næstsidste Sted begyndte de Skove, der strækte sig til Heri-Flodens Bredder og tjene lurende Turfmaner til Opholdssted. I Kusjun, hvor det afghaniske Omraade ender, maatte vi blibe to Dage for at betale den sidste afghaniske Told, og den anden Dag saaes fra Karavanseraiets Taarn en Stovstj, som nærmede sig Landsbhyen. Turfmaner! Turfmaner! lod det fra alle Kanter, og Forstrækkelsen i Karavanen og Landsbhyen blev ubestrikelig, men tilsidst kom Stovstjen ganske nær, og der saaes da en stor Flok vilde Hæster, som nærmede sig paa nogle hundrede Stridts Afstand, hvorpaa de vendte om og forsvandt i Ørtenen. Herfra til den persiske Grændse, der begynder ved Kahris og Taybad, ligger den herreloste Strækning, hvorigjennem Tæfterne, Salorerne og Sarikerne sende deres Alamaner nordenfra til det sydlige Chaf, Rain ja endog til Birdschan. Disse Alamaner bestaa af flere hundrede Ryttere, som overfalde Landsbhyerne og bortføre Indbyggerne og deres Hjorde.

Trods sin Talrigbed, tog vor Karavane desuden alle vaabensføre Folk fra

Ruhsun med som Bedækning. Ved Raffirkale mødte vi en anden Karavane, som kom fra Meshed, og jeg hørte da, at Oberst Dolmage, en engelsk Officier i persisk Tjeneste, hvem jeg kjendte fra tidligere Dage, opholdt sig i sidstnævnte By, hvorover jeg blev meget glad. Fra Raffirkale kom vi til Karavanseraiet Dagarn, hvor Veien deler sig i to, hvoraf den ene gaar ad en Slette over Rahris og Tyrbeti Scheich Dscham og den anden over Tehbad, Risa og Schehrino og skal være meget hjergfuld og derfor mindre farlig, end den første, hvorfor ogsaa den største Del af Karavanen valgte den, medens vi for at føie Afghanerne maatte følge den første. Fra Tahbad gik vor Bei gennem en øde, mennekketom Egn, som hedder Bachirs (maaske Bachis?) og beboes af de sunnitiiske Hesarere, der ere komne dertil fra Kale No. Der er fem Stationer at tilbagelægge, førend man kommer til Sletten Kalenderabad. I Schehrino mødte jeg Hesarernes Hoveding, Sertib (General) Jusuf Chan, der lønnes af Persien, men er dets bitre Fiende. Paa den ene Side er det godt, at han er bleven sendt til Grændsen, da kun Hesarerne kunne maale sig med Turkmanerne; men paa den anden Side er det paa Grund af den Fare, der truer Persien fra Afghanerne, ikke klogt her at bruge Fiender til Grændsevogtere.

Fra Schehrino droge vi over Himmatabad og Kellemunar (Ordet betyder Hovedstalhøi), hvilket sidste Bedested ligger paa Toppen af et Bjerg og kun bestaar af et enkelt Taarn, der er opført til Bærn mod Angreb. Den strenge Kulde faldt os meget besværlig, men Dagen efter kom vi til Ferimon, den første af Persere beboede Landsby paa vor Bei, hvor en varm Stald bragte mig til at glemme de Lidelser, jeg i flere Dage havde udstaaet. Den tolvte Dag efter vor Af-

reise viste Moscheens og Imam Misas Gravmindes forgyldte Kuppel mig endelig, at jeg havde naaet Meshed, den By, hvor mine Lidelser skulde ophøre, og efter hvilken jeg i saa lang Tid havde længtes. Dette første Skue satte mig i stærk Bevægelse, men jeg maa dog tilstaa, at jeg en Maaned tidligere havde troet, at jeg vilde være bleven heftigere grebet af dette vigtige Dieblif. Uden at overdrive de med mit Foretagende forbundne Farer, kan jeg regne min Gjenfødsel (?) herfra, men sølsomt var det, at den virkelige Befrielse fra Faren tillige snart gjorde mig ligegyldig, og da vi vare komne tæt til Statsportene, havde jeg glemt Turkmaner, Orfener, Storme og det Hele.

En halv Time efter min Ankomst gik jeg til Oberst Dolmage, som her beklædte flere vigtige Embeder hos Prindsstatholderen og nød Anseelse overalt. Da han var i sit Embedslokale, hentede hans Tjenere ham med den Bested, at der var ankommet en besynderlig Hadshi fra Bochara, hvorpaa han skyndte sig hjem, men stirrede længe paa mig og gjenkjendte mig først, da jeg begyndte at tale, og da sagde hans hjertelige Omfavning og taarefulde Dine, at jeg havde truffet, ikke alene en Europæer, men en Ven. Den gjæve Engländer tilbød mig strax sit Hus, hvilket Tilbud jeg modtog, og jeg har kun hans Gjestfrihed at takke for at jeg forvandt mine Anstrengelser saa snart og efter en Maanedes Forløb kunde fortsætte min Reise til Teheran, uagtet det endnu var Vinter.

Medens jeg opholdt mig i Meshed, forestillede Oberst Dolmage mig for Prindsstatholderen, Sultan Murad Mirza, den nuværende Shahs Farbroder. Denne Prinds, der er en Søn af den engelskfindede Abbas Mirza, har Tilnavnet Husam es Saltanat, d. e.

Riget's blanke Sværd, hvilket han i Virkeligheden ogsaa er ; thi kun hans utrættelige Narvaagenhed og Handlekraft skuldes det, at Chorasfan under hans Bestyrelse plages mindre af Turkmanerne, og at der efterhaanden begynder at blive Liv paa Landeveiene. Jeg gjorde ham flere Gange min Opvartning og modtoges stedse med udmærket Godhed og Forekommenhed. Vi talte flere Timer med hinanden om Mellemasien, hvormed han var temmelig velbekendt, og han var ganske henrykt over, at den bigotte og mistroiske Emir af Buchar, der til alle Schiiters Ugrælse kalder sig Emir el Muminin*) (de Rette troendes Fyrste), havde ladet sig velsigne af mig. Til den Kos, som Sultan Murad Mirza med Rette har faaet af d'Yr. Chandroff og Gafwick, ville vi kun sœie, at der ikke alene i Persien, men endog i Tyrkiet kun findes Faa, som taale at sammenlignes med ham. Men en Svale gjør ingen Sommer, og hans Toner ville aldrig finde en dem værdig Virkefreds i Persien.

Af Mangel paa europæiske Klæder maatte jeg baade i Mejsched og paa Reisen derfra til Teheran beholde min Turban og østerlandste Dragt, men tog, som Læseren let kan tænke sig, fuldstændigt Afsted med min Derwischrolle. Umgangen med den europæiske Officier havde allerede tilstrækkeligt tilkjendegivet mine Reisesjæller fra Herat hjem og hvad jeg var, og navnlig gjorde Afghanerne sig de mest brogede og overdrevne Forestillinger om min sande Egenstaf og Hensigten med min Sendelse. Da jeg let kunde indse, at de vilde underrette den unge Prinds i Herat derom, ansaa jeg det for bedst selv at affatte en saadan Underretning i sædvanlig Form, og ønskede

*) En Titel, ved hvilken Schiitene kun forstaa Ali.

i mit Brev den unge Kongesøn til Lykke med hans Skarpsindighed og sagde, at jeg vel ikke var en Engländer, men dog meget nær derved, da jeg var en Europæer. Han var en elskværdig Mand, men jeg vilde dog raade ham til ikke i Fremtiden at forsøge saa offentlig paa at rive Masken af en Fremmed, hvem stedlige Forhold toang til at holde sig forklædt.

Efterat have tilbragt Julen med den hæderlige engelske Officier, tiltraadte jeg den 26de December min Reise til Teheran uden Karavane eller anden Bedækning, alene i Selskab med min Mollah. Vi havde Begge gode Heste, som tilhorte mig, ligesom vi ogsaa vare forsynede med Kjøkkentoi, et Tæppe og alle mulige Bekvemmeligheder, og skjøndt jeg maatte gjøre fireogtyve Dagsreiser midt om Vinteren, kan jeg dog aldrig glemme den Glæde, jeg solte paa denne Stræfning, hvor jeg med hvert Skridt nærmede mig det dyrebare Vesten. Ogsaa de fire Dagsreiser fra Mesinan til Schahrud, paa hvilke Perserne af Frygt for Turkmanerne lade sig ledsage af Kanoner, har jeg tilbagelagt alene. I den sidstnævnte By traf jeg i Karavanseraiet en Engländer fra Birmingham, der opholdt sig her for at kjøbe Uld og Bomuld, og man forestille sig Britens Forbauselse, da jeg i Hadschidragt og med en stor Turban paa Hovedet her i dette fremmede Land tiltalte ham med et „How do you do.“ Derst forlegen skiftede han Farve og begyndte tre Gange med et „Well I —“ uden at kunne sige Mere ; men yderligere Oplysninger hjalp ham ud af hans Forlegenhed, jeg blev hans Gjest, og vi tilbragte en herlig Dag med ham og en dannet Russer, der opholdt sig her som Agent for Handelshuset Kamfas. Fra Schahrud brugte jeg elleve Dag for at komme til den persiske Hovedstad. Genimod Aften den 19de Januar var jeg

kun en halv Mil fra den, men forvildede mig, besynderligt nok, her paa Grund af Mørket ved Landsbhyen Shah-Abdul-Azim. Da jeg efter lang Sogean omstøder kom til Stadsporten, var denne Lufket, og jeg maatte tilbringe Natten i et nogle Skridt fra den liggende Karawanferai. Næste Morgen stødte jeg mig, for ikke at blive gjenkjendt i min snurrige Dragt af En eller Anden, gjennem Teherans Gader til det tyrkiske Gesandtskabs-Hotel.

Hvorledes jeg var tilmode, da jeg betraadte denne Bygning, som jeg for ti Maaneder siden havde betraadt med saa at sige eventyrlige Planer, maa Læseren selv forestille sig. Efterretningen om, at min Belgjører, Hajdar Efendi, havde forladt Teheran, bedrøvede mig meget*), men jeg maa tilstaa, at hans Afløser, Ismael Effendi, der var akkrediteret ved det persiske Hof som Charges d'Affaires, modtog mig med ikke mindre Godhed og Hjertelighed. Denne unge tyrkiske Diplomat, der udmærker sig ved sin Dannelse og fortræffelige Karakter, har ved sin Elfsværdighed gjort mig til sin bestandige Skyldner. Han indrømmede mig strax en Kæffe Bærelser i Gesandtskabshotellet; den fuldkomne Bevemmelighed, jeg i to Maaneder nød i Teheran, lod mig glemme alle Besværligheder og Anstrengelser paa min moisommelige Rejse, og jeg solte mig snart stærk nok til paany at have kunnet gjøre en ligneade Vandring. Ikke mindre Belvilie fandt jeg hos det engelske Gesandtskab, Dronningens udmærkede Besuldmægtigede, Mr. Alison, og de to Sekretærer, Mr. Thompson og Mr. Watson, glædede sig meget over det

*) Ikke mindre smertede det mig ikke at træffe min udmærkede Ven, Gesandtskabslægen Dr. Bugenstein; han var den ene af de To, hvem Hemmeligheden om mit Incognito betrøedes.

heldige Udfald af min Rejse, og kun deres Indflydelse kan jeg takke for, at jeg ved min Ankomst til England fik uventet, ja usorjent understøttelse til Udgivelsen af mine Rejseindringer.

Dgsaa for Kongen, der ønskede at se mig, blev jeg forestillet af Ismael Effendi. Den ungdommelige Nasr-ed-din Shah modtog mig i sin Have, og medens jeg førtes frem af Indenrigsministeren og den første Adjutant, blev jeg høist forbauet over, at alle Frans Landes Behersker, isort en simpel, halvt østlandst, halvt europæisk Dragt*), iagttog vort Komme gjennem en Theaterkikkert. Efter de sædvanlige Hilsener aabnedes Samtalen om Rejsten; Kongen forhørte sig om alle sine fyrstelige Brødre i det fjerne Osten, og da jeg henlede Opmærksomheden paa deres politiske Ubedydelighed og Svaghed, kunde han ikke afholde sig fra et lidet Brouteri og sagde til en Bezir: „Med femten tusinde Mand kunde man gjøre Ende paa alt dette.“ Naturligvis var Udraabet efter Ulykken ved Merv: „Kamwan! Kamwan! Redde mihi meas legiones!“ aldeles glemt.**)

*) Underklæderne ere for det meste af indlandst, Overklæderne derimod af europæisk Snit. Et sandt Billede paa vor europæiske Civilisation i Osten.

**) Det ulykkelige Felttog mod Merv, der, som jeg mærkede, egentligt havde gjelbt Boshara, lebedes af en ubuelig, usjel Hofmand, der førte Titel af Kamwan ud Dowlet (Rigers Vern). Den hele Ulykke og det store Nederlag, som Persjerne lede der mod Tæfkerne, maa alene tilskrives denne Befalingsmand. Han betragtede Turkmanerne ligesom Varus Cheruserne i Teutoburgerskoven, men var for feig til at tage en saadan Ende som den romerske Feltherre. Heller ikke var hans Konge nogen August; vel udbrød han: „Redde mihi meas legiones!“ men lod sig forjone ved 24,000 Dukater, og den elendige Krigter bestæder endnu en af de højeste Poster i Persien. (Redde mihi o. s. v., „gib mig mine Legioner igjen!“ Dette Udraab til-

i Samtalen, idet Nafr = ed = din Shah spurgte, hvorledes Byen nu saa ud, og hvad Indbyggerne toge sig for, hvortil jeg svarede, at Herat var forvandlet til en Grusdyng, og at Indbyggerne bade for hans persiske Majestæt. Kongen mærkede snart, hvad jeg mente, og sagde hurtigt, som han pleier at tale, ligesom Ræven i Fabelen: „Saadanne ødelagte Byer bryder jeg mig ikke om.“ Ved Slutningen af Audientsjen, som varede en halv Time, tilkendegav Herfteren sin Forundring over min Reise og tilbode mig som et Bevis paa sin særlige Naade Løve- og Solordenen af fjerde Klasse, hvorefter jeg skriftligt maatte meddele ham en kort Skildring af min Reise.

Den 28de Marts, den samme Dag, paa hvilken jeg Aaret i Forveien havde tiltraadt min Reise til Mellemasten, forlod jeg Teheran for over Tæbris at begive mig til Trebisond. Indtil Tæbris havde jeg det deiligste Foraarsveir, og man vil let kunne forestille sig mine Følelser ved at huske paa Tidspunkterne fra det foregaaende Aar. Dengang var jeg med hvert Skridt gaaet vildt Barbari og ubekjendte Farer imøde; nu derimod nærmede jeg mig stedse mere og mere Civilisationen og det elskede Fædreland. Dybt rørte mig den Deltagelse, som vistest mig af Europæerne paa min Vej. I Tæbris var det mine fortræffelige Venner, Schweitserne Hanhart & Co., og den engelske Viceconsul, Mr. Abboth, i Erferum Mr. Majak, i Trebisond min lærde Ven Dr. Blau, men især Hr. Dragorich, hin preussisk, denne østerrigsk Consul, som ved Forekommenhed og broderlig Modtagelse gjorde mig til deres bestandige Skyldner. Disse Her-

lægges Keiser Augustus, da hans General Varus havde lidt et fuldstændigt Nederlag i Teutoburgerskoven i Germanien (Tybtsland) Aar 10 efter Chr. f. (Red.)

rer kjende de med en Reise i Østerlandene forbundne Møjsommeligheder, og Paassjønelse fra deres Side er den sjøneste Løn, en Rejsende kan vente sig.

Ligesom jeg fra det Dieblit, jeg havde forladt Kurdistan, ikke mere kunde opdage det mindste Østerlandste i Osmanliernes Træk, saaledes kunde jeg nu i Stambul kun se det prægtigt malede Tæppe foran et i Virkeligheden ikke forhaandenværende østerlandst Liv. Kun tre Timer var det mig forundt at dvæle ved Bosphorus's Bredder, men trods Tidens Korthed var jeg dog saa heldig at kunne gjøre den utrættelige Videnstabsmand og Diplomat, Friherre von Profesch-Osten, min Opvartning, og hans velvillige Raad med Hensyn til Udarbejdelsen af disse Reiseerindringer har jeg aldrig tabt af Synne. Herfra reiste jeg over Kystensdche til Pesth, hvor jeg lod min Dermisch-Reisefælle, Mollahen fra Kungrad, der var fulgt med mig fra Samarkand, blive tilbage*); mig selv derimod var den Glæde ikke forundt at blive længer i mit Fædreland, da jeg førend Saisjønens Slutning maatte aflægge min Reiseberetning for the Royal Geographical Society (i London), hvilket ogsaa lykkedes mig ved mine Venners velvillige Bistand. Den 9de Juni 1863 kom jeg til London, og det kostede mig utrolig Møie, førend jeg kunde vænne mig til Omstiftelsen mellem to saadanne Modsetninger som Boshara og London.

Det er i Sandhed vidunderligt, hvorledes Vanen indvirker paa Mennesket. Uagtet jeg efterhaanden var gaaet fra den

*) Hvorledes denne stoffels Ghimaer, der kom til den ungariske Hovedstad, istedetfor til Metka, beundrede og begabede Alt, kan Læseren let forestille sig. Mest forbaufedes han over, at Fremgierne vare godmodige nok til ikke at slaa ham ihjel, hvilket han først sine Landsmænds Ufsærd mest havde frygtet for.

ene Yderlighed over til den anden, forekom Alt mig dog saa overraskende, nyt og bejnderligt, som om jeg tidligere kun havde drømt om Europa og selv var en Afriater. Mine Vandringer have efterladt for mægtige Indtryk hos mig, og

er det derfor saa vidunderligt, at man føler sig saa overrasket som et Barn, naar man i Regent Street og de engelske Stormænds Selskabsfale tænker paa Mellemasiens Ørtenes og Kirgisernes og Turkmanernes Telte?

Den Ugifte.

(Fortælling af Marie Mathusius.)

(Slutning.)

Om de følgende Aar vil jeg give nogle korte Uddrag af min Dagbog.

Müggeburg den 15de Marts 1837.

Den stakkels Frues Lidelser blive stedse større, og jeg kan ikke troste hende. Jeg faar Lov til at læse for hende i Bibelen og Opbyggelsesbøger, men vil jeg nogen- sinde gjøre en Anvendelse paa hendes Tilstand, bliver hun vred. Mit Barn, siger hun, en Selskabsdame maa aldrig gjøre en Syg bange og aldrig foruroelige hende med sørgelige Skildringer, men hun maa søge at opmuntre og adspredde hende.

Den 26de April.

Tildragelserne i Verden udvikle sig ganske simpelt og naturligt, men naar de ere forbi, synes de dog saa underlige. Jeg var ofte saa underlig tilmode, naar Koffepigen kom og spurgte mig om Spi- sefeddelen, og naar jeg gik omkring i Huset med Nøglerne og gjorde mine An- ordninger ganske efter Behag, eller naar jeg sad i mit Værelse. Mit Værelse! hvilken god Klang har ikke det, et Væ- relse, som tilhører mig alene, og hvori jeg kan indelukke mig uden at bekymre mig om den øvrige Verden. Her staar mine Blomster og derhorte mine Bøger og min Arbejdsstuv, og paa Pianofortet

ligge mine Yndlingsnoder. Jeg er glad over, at jeg har saa gode Anlæg til at være gammel Froken, denne Jirlighed og Orden gjør mig saa godt. Jeg har vistnok ikke megen Tid til at opholde mig i mit Rige, men jeg ser engang imellem derind, gaar derigjennem og ved, at det tilhører mig. Men naar jeg er alene — kan tænke, studere og se opad — ja, der ligger noget Hemmelig- hedsfuldt i en saadan salig Følelse; Herren hengiver sig gjerne til dem, som med ydmyge og sønderknuste Hjerter komme til ham. Naar jeg tænker paa min henrundne Ungdoms Lærer, Kam- pe og Ulykker, forekomme de mig i Vir- feligheden meget utydelige og taabelige.

Den 26de Mai.

Tante har ladet to Breve fra mig være ubesvarede. I Dag har jeg skrevet til hende fra Slottet Müggeburg og for- talt hende om min Stilling og om alle mine Soffende. Jeg har ogsaa indbudt hende til at besøge mig. Hr. v. Müg- geburg har venlig tilføjet nogle Ord og tilbuddt hende at opholde sig paa Slottet. Maaske dette sidste stemmer hende for- sonligt.

Den 22de Juni.

Hele denne Dag har jeg været i Præ-

stegaarden. Lille Frits har faaet en liden Søster, hun har idag sat os i Bevægelse med at bage Kager og spække Steg, imorgen skal der være BARNEDAAB. Da Alt var færdigt, og man allerede sov fredeligt i BARNEFAMMERET, sad jeg med Frits under de blomstrende Vinderræer; vi betragtede Stjernerne, som dukkede op paa den blaa Himmel og blinkede mellem de grønne Blade. Han havde grebet min Haand, og vi snakkede fortroligt sammen. Intet er sødere for et ensomt Søsterherte end en saadan inderlig Broderkærlighed, som hun har kunnet beholde, trods sin yngre Svigerinde. Jeg talte med Frits derom og mindede ham om de Tæmer, vi havde tilbragt under Vinrankerne foran vort Fædrenehus. Ogsaa dette er anderledes i Verden, Søstendekærlighed er der ofte af liden Varighed, og Svigerinder holde sjelden af hinanden, men hvor en Tro, en Kærlighed og et Haab bevæger Hjertet, der bliver det stedse mere uvidet og rigt og lærer altid at elske mere trofast og inderligt. Du bliver altid min Kære, elskede Søster, sagde han. Vi aftalte med hinanden, at jeg atter skulde komme tilbage til ham, naar jeg ikke mere var nødvendig paa Slottet. Med Guds Hjælp voye mine Børn til, sagde han, og du kan da undervise dem, jeg vilde saa gjerne, at de skulde blive kundskabsrige og dannede. Jeg maatte smile, det var en Efterklang af hans tidligere Respekt for min Dannelse.

Den 5te August.

Idag var Eugenie her for første Gang med sin lille Datter, og Fru v. Müggeburg glædede sig meget derover. Eugenie er atter kommet sig og er frisk og fornoiet. Men hvad skulde hendes Børn vel tage sig for her hos Bedsteforældrene, hvis ikke Tante Anna var her? Jeg spiller allerede saa smaat en gammel Husholderstes Rolle, begynder at blive ene-

herfsende, og holder endog Husets Datter under Tøffelen. Jeg pleier at drille Eugenie dermed. — Tante Adeligunde har idag skrevet mig til, hun kan ikke komme hid i Sommer. Brevet var temmelig venligt.

Den 19de Oktober.

Dagene blive stormfulde og triste, og jeg bliver undertiden ængstelig tilmode i det ensomme, stille Slot hos de gamle, syge Folk. Min Længsel drev mig til Skovslottet og derfra til Eugenie. Da jeg kom tilbage, modtog Fru v. Müggeburg mig misfornøiet: en Selvfabsdame maa ikke være saa meget ude. Hr. v. Müggeburg sagde Intet, og jeg følte mig saaret. Har de forglempt, at jeg bringer et Offer? Jeg frygter for, at det vil falde mig meget tungt.

Den 29de November.

Overalt Befrymring. Eugenies Børn have faaet Righosten, og den lille Pige i Præstegaarden har ondt for Tænder, Augusta er befrymet. Skulde jeg alene være uden Sorger? Jeg burde stedse føle mig lykkelig og fuld af Fred, som i den første Henrykkelsens Tid, jeg burde stedse føle Himmelen nær og Herren ved min Side; hvorfor er jeg saa træg og mat i Sjelen? „Derjom du kunde tro, skulde du se Guds Herlighed.“

Vil du for Herrens Throne træde, Blot naar dit Hjerte opvakt er, Saa vil tilsidst du aldrig bede; Nei bed imod din Sjæls Begjær. Om end din Bøn er mat og svag, Din Jesus snart gjør Mat til Dag. Bli ved, hans Forbøn Kraft dig giver, Med en Betsignelse dig lever.

O Kære Herre, jeg kommer saa glad — bedrovet og dog salig. — Mat os aarle med din Mistundhed. — Lad din Mund vidt op, at jeg kan fylde den. — Frygt ikke, jeg er din Hjælp, frygt ikke, jeg er nær dig, vig ikke af, thi jeg er din

Gud. — Herren lader os stundom være bedrøvede, at vi siden kunne blive saa meget gladere. — Derfor vi aldrig sølte os udmattede og vansmægtende, skulde de friske Kilder ikke vederbøge os, — og Kilderne staa os jo altid aabne, vi skulle blot komme og driffe. — Hvad begjærer da egentlig det utaknemmelige Hjerte?

Den 9de Marts 1838.

Naar man ret har følt den Velsignelse, som ligger i Bedrøvelsen, da er det, som om man næsten ikke kunde komme ud af den. Hjertet er derved saa stille og trygt, vi føle, at Herren er os nær; han maa være os nær, thi han har lovet at trøste de Lidende. I saadanne Tider slutter man sig saa ganske til Herren, og dette er en saa underbar Følelse. Lader os derfor gaa modigt fremad, jo nærmere vi komme ham, desto sikrere blive vore Trin, desto lettere Lufsten. — Eugenie's yngste Datter er død i Kighøsten, begge de andre ere meget svage. Arnold har været Døden nær i en Lungebetændelse, — og naar skal min Syge her blive forløst? Det er trostesløst at se En dø, der hænger saa fast ved Livet.

Den 26de April.

I dag reiste jeg med Hr. v. Müggeburg til Eugenie, hans Hustrus sørgelige Død har rystet ham. For første Gang talte han med mig om høiere Ting. Jeg ved, der maa gives et bedre Liv end det nærværende, men hoo kan sive gennem Dækket? — Med Troens Dine, sagde jeg hurtig. — Han smilede. I sige vel saa, men I ere Sværmerer; jeg indrommer, at I ere lykkelige, men hvorledes kan et fornuftigt Menneske komme til en saadan Tro? — Der gives blandt troende Mennesker mange udmærkede og aandrige Folk, svarede jeg tillidsfuldt. Læs deres Historie og se, hvorledes de have trængt gennem Dækket med Tro-

ens Dine. — Han saa alvorligt paa mig og rystede paa Hovedet, — hans Klogskab var her tilende, uagtet han ikke vilde tilstaa det.

Den 25de Mai.

Hr. v. Müggeburg er i Karlsbad, under hans Fraværelse skulde jeg paa Huset og derefter vil jeg reise herfra. — Jeg kommer dog nu til at blive for at pleie hans Sonnesøn, Rudolfs femaarige Søn. Det er besynderligt, at min Erindring om Rudolf er saa ubestemt, som om hans hele Person kun var et Billede af min egen Fantasi. Ved hans Moders Begravelse saa jeg ham for første Gang igjen under Uro og mellem mange Mennesker, dette var mig vel tilpas.

Den 3die Juli.

Alt blomstrer nu i fuld Sommerpragt. Vi have idag høitideligholdt Fru v. Hartwigs Fødselsdag i Skovslottet, der herstede nu ingen Skovensomhed, men Stor og Liden vrimlede glade om hverandre. Saadanne Glædesdage modtager man gjerne med Taknemmelighed. Bornene vare de yndigste blandt Blomsterne paa den grønne Plan, — mit Fosterbarn, Hans, er deres Anfører, han er Bedstefaderens Stoltthed og er allerede hos os bleven meget forstandigere. Elisabeth har en liden Elise paa Skjødet, og hendes treaarige Paul morer sig med at kaste overende den Del af det lille Selskab, som endnu er lidt usikker paa Foden. Arnold morer sig derover, men jeg har formanet ham til at opdrage sin Gut bedre. Den gamle lidlige Herre i Kullestolen holdt ikke med mig heri, han udbad sig, at den lille Bildkat ikke skulde blive altfor haardt toilet, Hr. v. Müggeburg var paa hans Side. Aldrig tilforn har jeg seet denne saa fornøiet i vort Selskab. Jeg havde pyntet de unge Fruer, Mina og mig selv med friske Roser, vi vare alle

Hvidklædte. Man syntes næsten, at jeg saa yngst og friskest ud, hvilket var mig ret kjært at høre. Da den sidste Solstraale forgyldte Bøgekronerne, sad vi endnu ude og sang: „Over den Herre, den mægtige Konge med Tre.“ Det Sang smukt igjennem Skoven. Arnold var ret kommen i Fart med at synge; Frits fandt det næsten for meget, men naar vi havde endt en Sang, maatte han hver Gang tilstaa, jo, den var dog valter! — Da vi reiste hjem, sagde Hr. v. Müggeburg til mig, at han syntet hellere ønskede, end at den lille Hans maatte blive opdragen i den strengt orthodoxe Tro. Der havde nær undsluppet mig et Udraab af Glæde, men jeg lagde Vaand paa mig og sagde roligt: Det er visseelig det Bedste, vi kunne gjøre. — I detmindste har man da den sikreste Borgen for, at han bliver en flittig, brav og retskaffen Gut, vedblev han. — Og fremfor alt lykkelig, kunde jeg ikke undlade at tilføie. Hr. v. Müggeburg taug. — Saa langt er han dog nu kommen, at han anser et Liv i Tro for det nyttigste; vil han komme længer?

Den 18de December.

Idag for ti Aar siden holdt vi vor Kongres paa Hedningegraven. Uforværmt havde jeg ordnet det saaledes, at vi Alle vare forsamlede i Skodslottet, — for den gamle Herres Stjld ere vore store Sammenkomster sædvanligvis der. Efter Middagen foreslog jeg en Spadsjertur, det var en vakkert, mild Winterdag, og de gif Alle gjerne med. Jeg førte Selskabet hen til Hedningestenene, og da vi stod der, sagde jeg lidt høitideligt: Elisabeth, Eugenie, for ti Aar siden bestemte vi at træffe sammen her idag. Hvad have I nu at sige? Nu blev der en lydelig Jubel, Hr. v. Hartwig meddelte de Uindviede Sammenhængen. Jeg havde den Gang virkelig det Nasse ikke at gifte mig,

forsikrede Eugenie. Manden med de tilidvækkende Dine, som nu lykkelig stod ved hendes Side, sagde smilende: Eugenie, du stuffer dig selv, du ønskede blot at blive i Nabolaget. Eugenie tilstod leende, at noget Saadant blev hvist høit i hendes Hjerter. Men jeg, forsikrede Elisabeth, tænkte virkelig ikke paa Arnold, han havde altfor meget plaget mig med den gule Kjole. — Kjære Elisabeth, sagde Arnold spogende, Kanarifuglen er dog Anledningen til vor Lykke, ved den blev jeg først opmærksom paa dig. Saaledes spogende gif vi videre, om mig var der ikke Tale. Men jeg tænkte dog ogsaa tilbage paa denne Tid, og det var mig, som om jeg den Gang havde vandret i graa, tyk Taage, og som om der nu hvilede et evigt straalende Solskin over mig, som om jeg dengang i mit lille Længselsstib med Bøven havde seilet igjennem de urolige Volger, men nu var velhjerget i den sikreste, skønneste, herligste Haan.

Den 26de Januar 1839.

Hans har høitideligholdt sin 6te Fødselsdag, han er en snil liden Gut, og gjør mig Glæde. I Lobet af Sommeren har jeg læst det gamle Testaments Historie med ham, ordentligt lige til Salomo og derefter enkelte Stykker. Med Adventen begyndte jeg vor Herres og Frelseres Historie, den yndige, skønne Julehistorie, — jeg har selv mest Betsignelse af Undervisningen. — Blot en varm og inderlig Tro kan ret besvare Børnespørgsmaal; jeg maa ofte bede: Herre, jeg tror, hjælp min Vantrø, — og denne Tro, som stuer mig imøde fra Barnets Dine, rører mit Hjerter, Alt bliver mig selv saa sikkert og tilforladeligt. Frits tænkte paa, om jeg ikke strax burde have begyndt den bibelske Historie med den Herre Jesus, men vi bleve snart enige om, at det var bedre

at begynde med den gamle Bagts Historie. Først Stabelsen, derpaa Syndefaldet, Menneftenes Trang til Forløsning, derpaa Guds Kjærlighedsraad, hvorledes han udsendte sin enbaarne Søn, uden hvem Menneftene ikke kunde blive forløste. Min lille Discipel har meget vel forstaaet det, ja det er forbausende, hvor let det er at faa Børn til at tro Noget, de tro det, — indtil Satan kommer og faar Klinte blandt Hoveden. Kort før Jul sagde Hans engang til sin Bedstefader: Kjender du Historien om Djævelen, Bedstefader? jeg blev næsten fortrakket, men afbrød ham ikke. — Ifte ganste, svarede Bedstefaderen. Nu begyndte Hans temmelig pathetisk: Djævelen forførte Adam og Eva i Paradiset, fordi han ikke undte dem Paradiset, men alle fromme Mennefter, som have den Herre Kristus kjær, komme dog i Paradis. Glem nu ikke den Historie, Bedstefader. — Kort derefter fik han engang Tilladelse til at skrive med Blæk til sin egen Fornøielse, hvilket ellers var forbudt, han vilde nu skrive til sin Mama. Bedstefaderen linierede for ham og betragtede Gutten, som iorig stred til Arbeidet. Da Brevet var færdigt, rakte Hr. v. Müggeburg mig det smilende, og det var mig kjær, at det var blevet skrevet under hans Dine.

Kjære Mama. Jeg kan nu allerede skrive med Blæk, og jeg lærer ogsaa Bibelsprog. „Saa elskede Gud Verden, at han gav sin Søn den enbaarne, paa det at hver den, som tror paa ham, ikke skal fortabes, men have et evigt Liv.“ Det er snart Juleaften, til Müggeburg kommer Jesusbarnet og ingen Julebuf. Kom hid Juleaften. Din kjære Hans.

Hr. v. Müggeburg sendte ifte Brevet.

Den 7de April 1842.

Hvor hurtigt flyver ikke Livet! Dage af Glæde og Dage af Sorg veksle stadigt,

og naar de ere forbi, synes de os alle lige korte. Søster Mina er nu gift med sin trofaste Rektor, han hænger med stor Kjærlighed ved Arnold, og med Guds Hjælp vil han stedse blive fastere i den Tro, som alene er Grundvolden for Lykke og Fred. — Den gamle, venlige Hr. v. Hartwig har fundet sit Hvi- lested; hans Dod var salig og er nu et Baand mere mellem os og Himlen. Den sexaarige lille Rosa er Bedstemoderens Selskab, Eugenie har en Søn og en liden Datter som Erstatning, ogsaa i Præstegaarden er der nu fire Børn, og hos Elisabeth er der kommet en liden Søn. Det bliver mig nu næsten for uroligt i deres Hus, og jeg er glad, naar jeg igjen sidder i min stille Stue. Det er selsomt, at Arnold er mest svag mod sine Børn, her i Præstegaarden er det paa samme Maade med Augusta, jeg maa stedse være den strenge Tante, men Børnene have mig dog kjær. Paa Müggeburg har jeg nu min kjære Broder Carl som Huslærer, han underviser Hans, og jeg opdrager begge. Jeg glæder mig til det kjære, stjerne Foraar, Træerne knoppes allerede, Lærterne slaa, paa mine solbeskinnede Høie blomstrer allerede Blaaveis, og i Dalen findes Snekluffer. I Mai og Juni bliver jeg for største Delen alene; Hr. v. Müggeburg reiser med Carl og Hans til Gms, hvor de skulle træffe Rudolf, som lider af Brynstvagthed. Hr. v. Müggeburg taler aldrig om ham, og hvad man hører om ham, er sorgeligt nok. Tante Adelgunde vil imidlertid være her, jeg haaber, at det vil behage hende her, men det vil være en liden Prøvelse for os Alle.

Müggedorf, i Fædrenehjemmet,

den 2den Juni 1854.

Tolv Mar ere forløbne, jeg sidder i det gamle kjære Vinlysthus, Luften er lummer, Natsummerfugle slagre om min

Rampe, jeg blader i Breve og Dagbøger, fordyber mig i den forløbne Tid og vilde nu gjerne fuldende disse Skitser.

Om mig selv har jeg i disse Aar lidet at berette. Med Herrens Bistand har jeg baaret Glæde og Sorg. Min Tro og mit Evighedshaab er ved hans Hjælp blevet mere levende, det haaber jeg. Stundom var hans Middel Sorg og Stundom Glæde.

I mine Kjæres Hjem hed det for: Smaa Børn, smaa Sorger, og nu hedder det: Store Børn, store Sorger, — men ogsaa Store Glæder. Det lille Selskab er voxet op og blomstrer til vore Hjerters Glæde. Men ogsaa om Dødsfald har jeg at berette.

Elisabeth har været Enke i tre Aar, mit Hjerter har forget med hende. Hendes ældste Søn er Student, den yngste gaar i Skole; hun har kun sin Datter Elisabeth hos sig, og vi bo sammen i Fædrenehjemmet. Men i ugevis er hun hos Fru v. Hartwig, og det er rørende at se, hvorledes den gamle og den unge Enke med hinanden dele et Haab, en Trost og en Længsel.

Hr. v. Müggeburg døde Aaret før. Hans Sønnesøn var hans Vines Vds og hans Hjertes Glæde lige til den sidste Stund. Hvorledes det ved hans Død saa ud i hans Hjerter, ved Ingen. Efter sin Sønnesøns Dødsfald nød han den hel- lige Nadvere sammen med ham. Kort før sin Død sagde han: Dækket skal nu strax borttages fra mine Dine; jeg ønsker, at I alle have Ret! Det er det Æneste, jeg har hørt. Saa havde han dog Længsel efter Fred.

Rudolf kom til sin Faders Begravelse og blev modtagen som Gudssets Herre; han havde allerede længe i Forveien taget Afsted fra Tjenesten, men ingen Længsel drog ham til Fader, Søn og Barndoms-hjem. Da han denne Gang kom, kunde

han ikke tale meget uden at hoste, og dog lagde han Planer til nye Indretninger og talte om allehaande Foretagender; derimellem spurgte han urolig, om man holdt ham for farligt syg. Jeg var allerede flyttet ind i det kjære, gamle Hus, som Hr. v. Müggeburg efter mit Ønske havde bestemt for mig. Rudolf kom blot hid for at lade sig pleie paa Dødsjengen af sin Søn. Det var en trostesløs Sygdom. Jeg har sidet der med varm Deltagelse, med megen Hjerte-koal, men ogsaa med inderlig Taknemmelighed mod Herren. Hvorledes har ikke hans Naade fulgt mig hele Livet igjennem, hvor underligt bevæges ikke mit Hjerter, naar jeg stuer tilbage derpaa. „Jeg har jo altid og allevegne havt dig nær; derfor har jeg draget dig til mig af lutter Barmhertighed,“ — saaledes hører jeg Herrens Stemme tale til mig, og jeg ønskede at kunne elske ham igjen af min ganste Sjæl og mit ganste Sind. Tante Adalgunde døde forleden Aar. Naar undtages et Legat til Tina har hun testamenteret sin Foruue til fremmede Folk; vi havde alle godt kunnet behøve det. Vi Søstre her maa ind- strænke os meget, og dersom vort Bord ikke saa ofte blev dækket af gode Venner, vilde det stundom være knapt nok.

Den 3die Juli 1854.

Jeg vil knytte Slutningen af disse Skitser til Begyndelsen. I Paasken søgte jeg Blaakløfter og Hasselblomster paa mine solbestrålede Høie; de have nu afblomstret, og jeg opføjer nu heller de sthyggesfulde Gange i Vægstoven. Det lille Selskab i Paaskeferien var ogsaa forlængst spredt ad, en særegen Anledning har atter sammenkaldt dem, endog Studenterne og Skolegutterne. Det er nu for Tiden let at rejse, og en saadan Festsdag er sjelden, Fru v. Hartwig hoi- tideligholdt sin 72aarige Fødselsdag og

Hans v. Mäggeburg sin Forlovelse. Allerede tidlig idag gif Elisabeth med sine Børn til Præstegaarden, jeg vilde gjerne gaa alene hen til Skovslottet, jeg længtes efter Ensomhed, og en gammel Kroen har det Privilegium undertiden at kunne have smaa Egenheder og Griller. Jeg gif altsaa alene, ved Hedningegraven hvilede jeg mig og traf mit lille Testamente op af Kommen; det er stedse min tro Ledjager paa mine Vandringer, selv om jeg ikke læser deri, men kun holder det i Haanden og lader Tankerne have sin Gang. I dag blev det ogsaa ved Tankerne, jeg stuede alt dybere og dybere ind i den klare Himmel, dens blaa Hvælvning var saa stjern, ren og oplivende og Stoven saa grøn og stille. Intet er listigere end en saadan Ensomhed. Hjertet bliver ofte trangt ved ikke ret at kunne beskrive det. Hele Verden burde jo vide, hvor saligt det er at elske Herren. Enhver Dag maa, trods Hverdagslivets Uro, dog have en saadan Hvilestund:

Dp min Sjæl, du maa dig svinge
Dp til Njsets Verden stjern,
Alt, hvad her dig fængsler, bringe
Jesum til en Offerløn.
Hans Brud du er,
Han har elsket, bedt og stridt
Dg for dig paa Korset lidt.
O, hav ham kjær!

Jeg gif igjennem Stoven; der laa atter det lille Slot med sine fire spidse Hjortehorn klart aftegnede mod den blaa Himmel, Solen lyst varmt derover. Jeg traadte ind paa Græsplanen, intet bevægede sig, kun Rilden rislede friskt og kjøligt, Vinduerne i Salen stode atter aabne, og jeg kunde ikke modstaa min Njst til at stige op paa Gesimsen. Ja rigtig, Herren i den grønne Jagtfrak og den unge Dame i Ridedragten stuede paa mig som dengang, men fra den an-

den Side lod mig et venligt Godmorgen imøde.

Jeg traadte ind i Salen og bad om Tilgivelse for mit romantiske Indfald. Hr. v. Hartwig og den lille Rosa sad i Sofaen. Det er yndigt at se, naar en elskværdig Fader atter bliver ung ved Siden af sin ungdommelige Datter. Jeg var den første af Gæsterne. Lille Rosa fortalte mig, at Bedstemoderen paa hendes Faders Dnsfte tog sig en liden Hvile, og at hendes Moder arrangerede Bordet.

Det varede ikke længe, førend Hovslag lod gjennem Stoven, Rosa sprang glad op, det var Hans v. Mäggeburg, hun gif ham imøde paa Græsplanen, hun stod hos ham, da han steg af Hesten, og klappede Dyrrets fine Hals. Det var Dagens lykkelige Brudepar.

Snart viste sig ogsaa de andre Gæster til Fods og til Vogns i de snorlige Alleer, selv Carl kom med Hustru og Barn; kun Mina manglede, hun kunde ikke komme fra sin gode Rektor, som behøvede hendes Pleie. Da vi alle vare forsamlede, blev Bedstemoder hentet. Fødselsdagsbordet var prydet med kostelige Roser, og næsten Alle havde en liden Gave at lægge derpaa. — Kun jeg kommer med tomme Hænder, kjære Bedstemoder, sagde Hans; jeg har spekuleret saa meget, men kunde ikke finde paa Noget; men, føiede han til med et lykkeligt Blik, jeg bringer dig en trofast Søns Hjerte. Bedstemoderen omfavnede rørt sin nye kjære Søn og hans lille Rosa.

Det var en herlig Dag, den spredte et varmt Solskin over vort Liv. Saadanne Dage skjænter Herren sine Børn, de prise med fulde, taknemmelige Hjerter hans Barmhjertighed og gaa atter freidige de alvorlige Timer imøde. Paa saadanne Afvejlinger vil det ikke mangle i Familier med mange Børn. I dag

forfamledes Skolegutter, Studenter og hvidklædte unge Piger i forskjellige Storer. Der er det nødvendigt at vaage og bede mere for et Barn end for et andet. Betyrningerne ere ofte tunge, og Hjertesorg udebliver ikke. Men det heder: „Børnene blive store og Pigerne blive Brude.“ Ja, Tiden gaar, Børnene grunde nye Familier med egne Sorger. Det vil ikke vare længe, saa overlader Hr. v. Hartwig Godset til sin ældste Søn og slaar sig med Eugenie til No paa det stille Skovslot, da blive de smaa Armeftole hentede frem for en endnu yngre Generation. En Slægt efter den anden blomstrer og forsvinder — vel dem, som leve og dø i Herren, hvor skjont saa de hvile under de høie Lindetræer paa den stille, grønne Kirkegaard.

Nogle af de Spørgsmaal, som have givet den første Anledning til disse Skitser, maa jeg endnu engang tage for mig og prøve dem paa det virkelige Liv, — paa mig selv og paa denne lille troende Kreds, i hvilken jeg lever. Saadanne Kredsere ere nu, Herren være takket, ikke saa sjældne.

Det ene Spørgsmaal er: Maa Verdens Fiendskab ansees som et Kjendeteegn paa enhver Kristen? Have vi selv erfaret det? Ja, af enkelte afgjorte Fiender af Herren ere vi hadede, men det er dog mere den letfindige Verdens tankeløse Spot, som vi ere udsatte for. Men denne letfindige Verden kan dog ikke undlade at skænke den oprigtige Kristne en vis Respekt. Maalet bestemmes ved enhver Personlighed. Arnold med sin Hefstighed og sit ironiske Væsen har været udsat for mere Had end Friis med sin Hærlige, trohjertede Jøer; og dog viste det sig, da Arnold døde, med hvilken Agtelse og Kjærlighed han var omfattet af flere Hjertes i hans Menighed, hvorledes endog mange af de Letfindige, som

havde angrebet ham med Spot og Foragt, nu anerkjendte ham. Men Elisabeth, sin Mands trofaste og milde Hjelperke, de Fattiges og Syges Ven, var visseelig med saa Undtagelser elsket og agtet af Alle; Troende og Bantroe vilde gierre have beholdt hende i Landshøjen, og om man bestemte vil antage som en hyre Regel, at Verdens Had er et usvigeligt Tegns paa en Kristen, saa vilde dette for hende være et daarligt Bidnesbyrd. Eigesaa for Hr. v. Hartwig. Hans adelige og dannede Naboeer have gjort ham latterlig, selv hans Svigerfader har stedse holdt sig fjernt fra ham og dog maatte de agte ham. Hans Familieliv, Børneopdragelse, Duelighed og Jevnhed, den Maaede, hvorpaa han bar Lidelser og Sorger, blev tilsidst anerkjendt af de bedre Sindede. Men hvorledes forholder det sig nu med Hans v. Müggeburg? Han bliver ikke hadet, knapt gjort latterlig, idetmindste sker det saa i Stilhed, at man ikke hører eller ser noget dertil, omendstjont han meget frimodigt bekjender sin Tro, aabent deltager i Alt, hvad der vedrører den indre Mission, og virkelig er en aandelighindet Mand. — Nei, jeg finder nu endog, at Faren stundom ligger paa en anden Side: Christendommen er paa sine Steder kommen til Vre, og mangen En kunde af verdslige Hensyn stundom finde sig bevæget til at løfte Troens Fane.

Det andet Spørgsmaal er, om Christne altid kunne være glade og lykkelige, dette kan jeg for mit eget Vedkommende af fuldt Hjerte besvare med Ja; de tør det ikke alene, men de skulle være det. Efter at Herren har taget mig ud af Verdens Dræn og bundet mig til sit Hjerte, har jeg, trods alle Sorger og Betyrninger, først ret lært Fred og Glæde at kjende. Verdens Had og Spot har slet ikke forstyrret eller trykket mig, fordi jeg

kun altfor godt vidste, hvor trostesløs og ynkværdig denne Verden er, fordi jeg selv har erfaret, hvorledes jeg under det Skin af ydre Sikkerhed, Klogskab og Stoltthed, hvormed jeg søgte at omgive min egen saakaldte Gudsfrugt, skjulte den sorgeligste U selvstændighed, Uengstelighed og Glendighed. Kampen mod de daglige Synder i Samlivet med Gud og min Næste. den ofte saa tørre, matte Følelse i min Sjæl har ofte staffet mig tunge Timer og vil gjøre det, saalænge jeg lever; men den Bevidsthed, at Herren vil hjælpe, Sammenligningen med den Tid, da jeg uden ham vandrede vildfarende omkring, fyldte mig ogsaa da med Trost og Tillid, med Tak og Pris. Ja Tak og Pris allerede paa Forhaand, fordi jeg vidste, at Herren igjen vilde sende mig Vederfølgens Tider.

Men hvorledes forholder det sig nu med den Prøvelse i mit ydre Liv, at jeg er forbleven ugift? Jo, en Prøvelse vil jeg altid kalde det, jeg har ofte følt det saaledes, men gennem Kors og Prøvelser skulle vi indgaa i Guds Rige. Ingen er befriet derfor, mine gifte Veninder maa modtage Kors og Prøvelser paa anden Maade. Jeg taler nu endog om de lykkelige Ægtefæber i mine Omgivelser. Naar Familieivets Sorger og Bekymringer der stundom saa ganske optog Hjertet, og Uroen i de kjære Hjem ofte drev mig ud deraf, levede jeg mine skjønneste Timer paa mine ensomme Spadsjerture eller paa mit stille Kammer. Jeg kan være alene, naar jeg vil, men kan ogsaa efter Behag være blandt kjære Menneſker; ja det forekommer mig næsten, som om Følelsen af min Frihed med høert Nar bliver mig kjærere, og som om min Fred og Lykke stedse mindre forstyrres af de lykkelige Ægtefæber i min Omgivelser. Og gives der virkelige Ægtefæber med en fuldkommen uforstyrret Lykke?

Augustas Børnforfattere, at deres Moder aldrig vilde kunne forstaa en gammel Frosens Lykke, og dog kjender jeg hendes Kampe og Prøvelser; det falder hende endnu ofte vanskeligt at vænne sig til hendes Mauds noget ubehændige og hensynsløse Maner, derunder altid at føle hans trofaste Hjerte og atter frisk og stærk at vandre ved hans Side mod Himlen. Elisabeth maatte taale mange tunge Timer paa Grund af Arnolds Hæftighed og Virrelighed, og ligeledes paa Grund af hans Kampe inden Menigheden, og det var hende en stor Trost ved Tabet af ham at blive vaer, hvor meget ogsaa Menigheden saaned ham, og hvad den Aføde havde været for den. Eugenie havde, uagtet sin Mands rolige Karakter, dog mangen Kamp med ham, hun kunde ikke saa hurtigt opgibe sine fra Ungdommen af indfugede Meninger og Livsanskuelser, men hun erkjender med Glæde, at hun aldrig fik Ret. Saaledes have altsaa selv disse Ægtefæber, som ved Herrens Hjelp og gennem hans Nærhed dog vare lykkelige Ægtefæber, alligevel sine stille Kampe og Prøvelser. Men stuer jeg tilbage paa Ægtefæber blandt mine Ungdoms Bekjendte, som leve i Verden, saa priser jeg en gudsfrygtig gammel Frosens Lod som uendelig meget lykkeligere. Jeg kunde endnu berette om mange Slags Ægtefæber, om rige Piger, som bleve fattige ved deres Mænd, om veljendede Piger, som bleve daarlige Husfruer, om ulykkelige Ægtefæber, om Stridigheder, Skilsmisser og vanartede Børn. Men saadanne Ting kan man desværre se overalt, Enhver kan selv lære dette at kjende i Verden.

Og nu vil jeg ønske enhver ung Pige et gudsfrygtigt Hjerte, som overgiver sin Længsel og sit Haab til Herren, og som forbliver frimodig og glad, selv

er hendes Livs Prøvelse at blive alene. Derfor hun vil tjene Herren og leve til hans Vre, saa vil han visselig ikke skjænke hende mindre Glæde og Vederkvælgelse end hendes gifte Søstre. Han vil ogsaa skjænke hende et Kald i sit Riges Husholdning, som staffer hende Sysselsættelse og Glæde. Han vil ogsaa befri hende Kjærlighed, thi blandt hans Riges Undersaatter er der et Kjærlighedsfamfund, som ikke tillader den ensomme Kvinde med Bitterhed at føle sin Ensomhed, men drager hende ind i Familielivets Kredse, hvor man tjener for Kjærlighed og betales med Kjærlighed.

„Herren er min Hyrde, mig fattes Intet. Paa grønne Enge lader han mig hvile, til Hvileens Bænder leder han mig hen. Min Sjæl vedervæger han, han fører mig paa Retfærdigheds Stier for sit Navns Skyld. Om jeg end vandrer i Dødsstyggheds Dal, frygter jeg ikke for Dødt; thi du er med mig, din Kjæp og din Stav de trøste mig. Du bereder for mit Ansigt et Bord lige for mine Fiender, du falber med Døje mit Hoved; mit Væger flyder over. Ifkun Godt og Misfærdighed følge mig alle mit Livs Dage, og jeg bor i Herrens Hus bestandigen.“

Kongen og hans Brud.

Der var engang en hedensk Konge, som mistede sin Ungdoms Brud, da en hastig Død kaldte hende bort fra hans Side. Han havde elsket hende med usigelig Omhed, og blev derfor i Afstedens Stund greben af dyb Smerte, saa at al Verdens Herlighed ei mere kunde fornøje ham. Da stede det at en viss Mand fra et langt bortliggende Land kom til den sorgende Konge, som kjendte ham godt fra gammel Tid og holdt meget af ham, ligesom han ogsaa agtede ham høit. Da den Fremmede saa Fyrstens Smerte og hørte hans Klage, tog han Ordet og sagde: „Velan, jeg vil forsøge, om det er muligt at boie Skjæbnen; maaste dog Guderne ville tillade din begrædte og dybt saandede Brud at vende tilbage fra Dødens Skjgger til Livets Lys.“ Da glædede Kongen sig og lovede ham Halvdelen af sit Rige, hvis det kunde lykkes ham at udrive den kjære Afdøde af de usynlige Magters Haand. Den Fremmede forlod nu Kongen og opholdt sig tre Dage i hemmelighedsfuld Ensomhed; derpaa vendte han tilbage til Fyrsten og sagde: „Hør Gudernes Beslutning! de ere rede til at slippe din Brud ud af

Skjggeverdenen og give dig hende tilbage, saafremt blot tre Mennesker finde sig ved hendes Grav hvoraf Ingen nogenfinde har fældet en Taare.“ Da sendte Kongen Ibud gjenne alle sine Lande baade paa langs og paa tværs, for at finde de tre Lykkelige, som ingen Taarer havde fældet. Men at, det var altsammen forgjæves — der fandtes ikke en saadan Lykkelig, hverken i Paladserne eller i Hytterne; selv de glade Born havde alle betalt deres Gjæld til Livet med Taarer. Med bedrøvet Hjerte kaldte Kongen den Vise til sig og klagede: „Det er jo umulige Ting, Guderne forlange; laa langt mit Herredomme strækkes sig, ja maaste saa langt Solen beskinner Jorden, findes der Ingen, som jo har grædt; jeg kan altsaa ikke udløse min elskede Brud.“ Da greb den fremmede Bismand Kongens Haand og sagde: „Nu, saa del villig og gudhengiven den almindelige Lod, og klag ikke, fordi det, som rammer Alle, ogsaa vedræres Dig!“ — Da opløste Kongens Smerte sig i alvorlig Stilhed, og rolig og taalmodig fandt han sig i sin Skjæbne.

Blandinger. — Nyt og Gammelt.

Mindre Notisser. Forenede Staters Land-Officer i Dakota findes i Bismarck, Deadwood, Yankton, Springfield, Bonhomme, Sioux Falls og Minnehaha.

— Der gives Statsøkonomer, som paa-
staa, at „Bestyttelsestold“ ikke er gavnlig,
men tværtimod i Længden skadelig for et
Land. Men hvis man tror, at den er
gavnlig, saa maa man tilstaa, at det
her i Landet ikke blot er Fabrikherer og
store Monopolister, men ogsaa Farmere
og andre Næringsdrivende, som paa den
Maade beskyttes mod udenlandsk Kape-
strid; til Bevis herfor skal vi anføre
følgende Poster af den nu gjældende Told-
tarif: Indførsels-Tolden paa „Linstraa“
er \$5 pr. Ton (2000 Pd.); uhækket Vin
\$20 pr. Ton; hæklet Vin \$40; Hamp
\$25; Uld omtrent 35 pCt.; Sukker
fra 1½ til 4 Cents Pundet; Vine fra
40 C. til \$1 pr. Gallon; Kjød og Flesk
1 C. Pundet; Spegeflæs 2 C. Pundet;
Ost og Smør 4 C. Pundet; Hvede 20
C. pr. Bushel; Rug og Byg 15 C.;
Maïs og Havre 10 C.; Lard (Svine-
fedt) 2 C.; Maïsmel og Rugmel 10
pCt., Havremel ½ Cent Pundet, Ris
2 C.; renset Ris 2½ C.; Mælk 20
pCt.; Poteter 15 C. pr. Bushel, Edikke
10 C. pr. Gallon; Stivelse 1 C. Pund-
det samt 20 pCt.; Humle 8 C. Pundet;
Linsø 20 C. pr. Bushel o. s. v.

— Ved de nylig foretagne Udgravnin-
ger under et gammelt Torr i Rom stodte
man paa Ruinerne af en forglempt Kirke,
der endelig er gjenfjendt som „Maria
del Faros“. Hvor længe den har
ligget under Gruset er ikke anført.

— Bøen New Yorks funderede Gjæld
beløber sig til \$97,381,941, efter at

der i sidstledne September er betalt
\$50,000.

— Regjeringen har besluttet at sætte en
Granitsoile paa det Sted i Montana,
hvor General Gibbon slog Nez Perces-
Indianerne i 1877. Soilen blev sendt
fra St. Paul i forrige Maaned. „Nez
Perces“ er fransk og betyder „gjennem-
stakne Næser“.

— Territoriet Utah angives at have
34000 registrerede Stemmeberettigede;
af disse er tre Fjerdedele Mormoner og
fire Niendedele Kvinder.

— Generaladjutanten i Texas beretter,
efter at have foretaget en Rejse langs
Statsgrændsen, at der er opdaget meget
lovende Anvisninger af Guld, Sølv og
Kobber i Nærheden af Guadalupe og
Waco-Hjergene. General Rust har
fundet udstrakte Guld- og Sølvleier i
Nærheden af Carizza.

— Legislaturen i Oregon benytter otte
kvindelige Skrivere.

— Styksen af et Regemes Bevægelse
beror paa dets Tyngde og Hastighed.
En amerikansk Avis fortæller, at man
nylig har gjort endel Forsøg i den Ret-
ning med Jernbanetræns, og at man
fandt, at et Train af 125 Tons Vægt,
der paa en stille Dag bevægede sig fremad
paa en vandret Bane med en Hastighed
af 45 Mil i Timen, vedblev at løbe
fem Mil og fem Yards, efterat Dampen
var stængt af.

— En Meteorsten af ualmindelig
Størrelse skal nylig være faldt ned i
Nærheden af Pinos Altos i New
Mexico.

— Ildløs i Chicago i 1881. Det
berettes, at der i nævnte Aar i Chicago
var 895 Ildbrandstilfælde af den Be-
tydning, at Brandvæsenet rykkede ud.

„For Hjemmet“ i 1883.

„For Hjemmet“, et Tidsskrift for nyttig og underholdende Læsning, vil med Aaret 1883 begynde sin 14de Aargang. Det vil, som før, udkomme med et Hefte paa 30 Sider i Omflag 2 Gange om Moaneden (15de og 30te) til en Pris af \$2.00 (til Norge og Danmark \$2.25) om Aaret i Forstud. Det anbefaler sig fremdeles paa det Bedste til kristelige Familiefædre og velartet Ungdom af begge Kjøn som et Blad, der søger at bringe interessant Underholdning og Belærelse, paa samme Tid som det vil vrage alt Læsestof, der med Grund kunde berygtes at ville forarge det kristelige Sind eller føre unge og uerfarne Hjerter paa Afveje. I Forbindelse hermed vil Udgiveren henlede Læsernes Opmærksomhed paa følgende Punkter:

1) Enhver enten ny eller gammel Abonnent, som fra nu af og inden 31te Januar 1883 indsender Kontingenten for 1883 (\$2.00) samt 6 Cents i Porto, vil faa sig som Præmie tilfattet et godt indbundet Exemplar af det nye *T e s t a m e n t e*. 2) For at faa Præmiebogen maa man opgjøre de gamle Restancer og samtidigt indsende Kontingenten for 1883 samt Porto for Bogen. 3) Klubagenter vil fremdeles faa 1 Exemplar frit af 7 og en Præmiebog for hvert Exemplar, naar Betaling indsendes i rette Tid som nævnt samt Porto for alle Exemplarer af Bogen; anden Reduktion kan ikke tilstaaes. Præmiebogen er færdig og kan strax tilsendes Vedkommende, som indsender Forskudsbetaling; anden Kvittering vil vel ikke behøves. 4) Man bør aldrig sende Penge i Løse Breve, men bruge Money-Order, Draft paa Chicago eller registreret Brev.

I det alle „For Hjemmet“s Venner og Belyndere herved hjertelig takkes for enhver ydet Hjælp med Raad eller Daad, fremkommer herigjennem og faa en venlig Anmodning til Alle om, efter Tid og Leilighed, at gjøre ovenstaaende Betingelser bekendte og gjøre sit Bedste for, at „For Hjemmet“ ikke alene maa kunne beholde de Abonnenter, det nu for Tiden har, men ogsaa i betydeligere Møn udvide sin Læsefreds, hvorved det vilde faa mere Kræfter og gjøre mere Gavn.

Adresse:

R. Throndsen, Box 1014, Decorah, Iowa

For Exemplarer til Norge eller Danmark kan Præmiebogen ogsaa sendes derhen for samme Porto (6 Cents).

Udkommet: Evangelisk-Luthersk Folketalender for Aaret 1883. Foruden det sædvanlige Almanak-Indhold finder man her blandt Andet en interessant Afhandling af Prof. Caspari, „Profeten Daniels Person og Liv“, som optager hele 29 Sider. Prisen, 10 Cents, er saaledes ualmindelig billig. Man kan faa sig Kalenderen tilsendt i Posten ved at sende 10 Cents i Post-Stamps til

J. L. See, Decorah, Iowa.

Indhold: Bamberns Rejse i Mellemasten. — Den Ugifte. — Kongen og hans Brud. — Blandinger.

For Hjemmet.

Et Tidsskrift

for

nyttig og underholdende Læsning.

Fire og tyvende Bind.

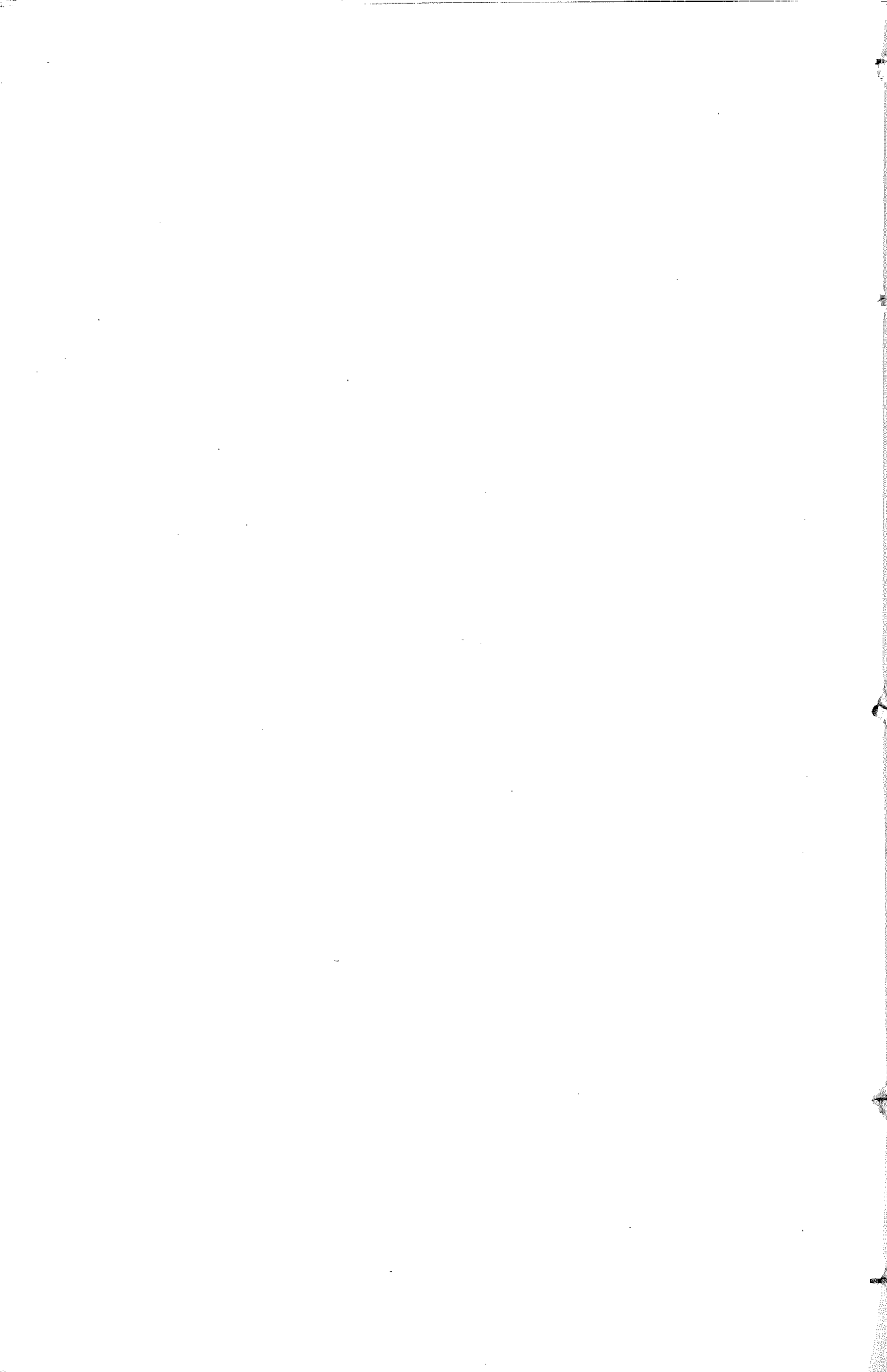
Udgivet af R. Thronsen.

Decorah, Iowa.

Paa Udgiverens Forlag.

Trykt i den norske Synodes Trykkeri.

1882.

Indhold af 24de Bind.

	Side.
Johan Hufs	357
Et Farvel, Digt	371
Bambergs Reise i Mellemastien	373, 387, 429, 465, 477, 526, 537, 581, 597, 627, 678
Mærkelige Træk af Insekternes Liv	379
Røverslottet, Fortælling	381, 407
Blandinger	384, 412, 443, 475, 535, 563, 685, 711
Gaader og Opgaver	386, 416, 506, 436, 566, 596, 625
Opløsninger	416, 446, 506, 436, 566, 596, 625, 656
Den Ugifte, Fortælling	398, 417, 447, 501, 507, 555, 567 614, 651, 667
W. A. Werels til sin Sønneson, Digt	406
Brindserovet	409
Træk af Fuglelivet ved Lakesboro, Minnesota	426
Fra Abufir til Trafalgar	457
Læsefrugter	460
Vor Tids Ungdom	464, 499, 520, 553
Bagtelen	475
Under Havets Bund	496
Ny og billig Udgave af det nye Testamente	498
A Child's Evening Prayer	523
Et betydningsfuldt Indlæg mod Brændevinet	524
Spørgsmaal besvarede	534, 685

Bevis for, at det er godt, at Børn lære Fadervor og Psalmevers etc. udenad (to Smaagutters opbyggelige Endeligt)	535
Strotanker	592
Franziska	593
Forskjellige Dsforters Alkoholsstyrke	613
Lyben og Barnet	622
Abels Død, Digt af Paludan-Müller	640, 661
En Juleaften	657
Kongen og hans Brud	710

R. F. Gibson,
JUSTICE OF THE PEACE,
INSURANCE, COLLECTING AGENT, REAL ESTATE.

Office in Adams Block, Winnebago St., DECORAH, IOWA.

C. R. WILLETT.
N. WILLET.

ESTABLISHED
A. D. 1857.

Willett & Willett,

ATTORNEY'S AT LAW,
DECORAH, — — — — — IOWA.

DAN. NOBLE,
SADELMAGER,

handler med

Sadler, Svøber, Bidsler etc.
Decorah, - - - - Iowa.

RUTH BROTHERS,

DECORAH, IOWA,

handler med Stangjern, Spiger og Glas, Køge- og Kaffelovne samt
Kobber- og Blikvarer, Gaardsredskaber og Verkføj, Bygningsmaterialier,
saasom Vinduesglas, Døre, Blinds, Bygningspapir, Blyhvidt og Nie.
Kobber- og Blikvarer reparerer. Tagrender forfærdiges til billige Priser.

P. H. WHALEN

handler med

Manufaktur- og Kolonialvarer,
Hatte og Huer, Støvler og Sko etc. etc.
Sydsiden af Water Street - - - Decorah, Iowa.

J. T. RELF,

PHOTOGRAF,

handler med Kammer, Lister, Albums, Fløiels-Indfatninger, Stereoskop-Billeder etc
Gamle Billeder kopieres.

Smaa børn photograferes ved den nye Methode langt hurtigere end før. Alle mine Negativbilleder retucherer af den udmærkede Retoucher, Hr. Eugene Austin. Aflæg mig et Besøg. Mit Galleri er over Montgomerhs Drugstore, **Decorah, Iowa.**

Norskt Hotel.

CHRISTIANIA HOUSE, tæt ved Washington St. Broen
DECORAH, IOWA,

anbefales Rejsende af **Peder Jensen.**
 Gode Staldrum findes til Afbenyttelse.

99 CENT STORE 99

Det smukt este Udvalg af Galanteri-Varer i Deco-
rah, passende til Bryllups- og Høitidspræsentier og en elegant
Samling af sølvpletterede Varer forefindes altid.
Her er ogsaa det rette Sted til at kjøbe Stambøger (Autographs), Pho-
tograf-Albums, Bæser, Toilet-Gjenstande, Lamper, Speile og musikalske
Instrumenter. Billed-Hammer leveres efter Bestilling.

Agentur for Crown Sewing Machine.

A. N. Vance, Water St., Decorah, Ia.

PETER GJEMS,

Reisende Agent for

G. R. Montagues LaCrosse Steam Marble Works,
tegner Abonnement paa „For Hjemmet“. De, som tegne sig
paa hans Liste, kunne betale Kontingenten til ham.

 Real Estate for Sale. I have for Sale Town property
and improved Farms and can
suit almost any kind of wants in this line. The said property is situated
in and around the City of Decorah, Winnesheik Co., Iowa. Prices low
and terms to suit purchaser.

Apply to
(13 t. f.)

E. P. Johnson,
Office in Adams Block, Decorah, Iowa.

C. C. COOK Optikus og Uhrmager, har tilsalgs Brillor de bedste
i Handelen. Pomme- og Stue-Uhre repareres smukt.
Tæt ved Post Office, Decorah, Iowa.

For 10 Cents

sendes portofrit et Hefte, indeholdende
„To ældgamle Sange fornyede“,
nemlig **Solvtalvisen** og **Den gyldne ABC**, 8 for 50 Cts., 20 for
\$1.00, 100 for \$3.50. Adresse: R. Thronsjen, Dr. 1014, Decorah, Iowa.

DECORAH INSTITUTE.

Last year's enrollment was 393, the present attendance is 30
per Cent greater than a year ago at this time.

Det engelske Sprog er et Hovedfag, og man lægger specielt an paa
at lære Eleverne at tale, læse og skrive det. Bestyreren er Amerikaner,
men forstaar Norsk og benytter det norske Sprog til at forklare det
engelske. Som Taleisprog blandt Eleverne i Skolen bruges kun Engelsk.
Der kræves ingen Forudsætninger for at blive optaget; Klasser for
Begyndere dannes i alle almindelige Fag. Bespisning kan erholdes
for, hvad den virkelig koster, omtrent \$1.50 om Ugen. Lærebøger i
alle almindelige Fag udlånes til Brug af Eleverne for 25 Cents om
Maanedens. Skolepenge \$2.50 om Maanedens. Should not every
Youth acquire a ready use of the English language? Man melde sig
hos Bestyreren

J. Breckenridge,

Decorah, Iowa.

Iver Larsen
sælger udelukkende for Kontant og handler med
DRYGOODS, NOTIONS,
Færdiggjorte Klæder,
Hatte, Huer, Støvler, Sko, Kolonialvarer, etc. etc.
I Brødrene Gulliksons forrige Store.
Decorah - - Iowa.

A. C. Smith, M. D.,
Dien- og Dre-Læge.
Decorah - - Iowa.

12te Aargang af „For Hjemmet“
(21de og 22de Bind)

indeholdende den udmærkede Fortælling „Familien Hældringen“ samt 15 mindre Fortællinger, foruden meget andet interessant Læsestof, (24 Hefter, 720 store Sider) sendes portofrit for \$2.00. („Familien Hældringen“ koster alene omtrent \$3.00 i Bogladen.)

Adresse: **R. Thronsdien,**
Box 1014, Decorah, Iowa.

Ny Möbelhandel.

J. JACKWITZ.
DECORAH, IOWA.

Alle Slags Møbler, saavel simple som fine og elegante, sælges til Dens billigste Priser. Reparationer udføres.
Ligklister hæves paa Lager. Begravelser besjorges.

Nogle Rest-Exemplarer af
Socrates's Forsvarstale ved Platon
samt Fortællingen „To Søstre“ (8 Hefter af „For Hjemmet“) sendes tilfaldsmen portofrit for 35 Cents.

Adresse **R. Thronsdien,** Decorah, Iowa.

E. P. Johnson,
ATTORNEY AT LAW,
Adams Block. DECORAH IOWA

G. I. Wendling

forfærdiger

Kaleschevogne og Buggier
og forøvrigt alle slags Hjoretoier efter Bestilling.
Reparationer udføres.

Berksted paa Hjørnet af Washington St. og Broadway.
(16—24.) Decorah, Iowa.

ST. OLAF'S SCHOOL,

En lutherisk Højskole for Gutter og Piger,
Northfield, Minnesota.

Nye Terminer begynder i April, September og November. Betalingen er \$30.00 for Skoleaaret (10 Maanedes) og for en Termin i Forhold. Koft billig. Nærmere Underretning faaes ved Henvendelse til Bestyreren
Th. K. Mohr, Northfield, Minn.

E. P. Haugen,

— Gier af —

Decorah Marble Works.

Water St. - - DECORAH, IOWA.

Jeg har sikret mig de bedste Arbeidere og kan udføre smukt og billigt Arbeide. Da jeg ogsaa har norske Stenhuggere, har Landsmænd den Fordel, at de kan faa sin Inscription feilfri, hvilket er aldeles umuligt, hvor man blot har Arbeidere af andre Nationer.

Som reisende Agenter har jeg engageret D^{hr}. J. W. Hoy og Th^{or}-vald Ropsland. E. P. Haugen.

Enhver, som ønsker Gravstene, og ikke træffer min Agent, kan derom tilskrive mig, samt angive, hvor kostbar Sten han ønsker, og ieg skal da sende ham Tegninger med vedføjet Pris, hvorefter han kan sende mig tilbage det Exemplar, han udvælger, tilligemed Ordre og Inscription samt nærmeste Fragt-Office.

E. P. Haugen.

S. O. Wilson, Merchant Tailor,

Berksted tværs over for Woolen Factory Store, Decorah, Iowa. Et smukt Udvalg af Tøier til Klædninger just modtaget. Alt Arbeide garanteres.

23de Juli 1882. 13-24.)